

ZORG & ZEGGENSCHAP

Nr. 71 | voorjaar 2025
Een uitgave van

loc
Waardevolle
zorg

Fusie LOC-Raad op Maat

“Hele langdurige zorg nu vertegenwoordigd”

Vijf jaar actieteam Vrijheid en Veiligheid

“Zorg waarin waarden en levensgeluk
van mensen écht centraal staan”

Week van de Medezeggenschap

6 t/m 10 oktober vieren we waardevolle
(mede)zeggenschap

Waardevolle zorg ook online!

Het LOC-kenniscentrum,
-nieuws & -netwerk:

op www.loc.nl

**De toekomst van de
gezondheidszorg
is Waardevolle zorg**

loc
Waardevolle
zorg

Nr. 71 – voorjaar 2025

In dit nummer

16

Dit jaar moet de evaluatie van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen, zoals afgesproken na vijf jaar, naar de Tweede Kamer worden gestuurd

“Neem ervaringen en aanbevelingen van lokale en centrale cliëntenraden mee in de evaluatie van de hele wet”, benadrukt LOC.

34

Sinds de nieuwe Wmcz zijn ook jeugdzorgorganisaties verplicht een cliëntenraad te versterken of op te tuigen. LOC helpt hen daarbij

“Een fijne plek creëren voor jongeren en ouders om mee te denken.”

42

LOC blikt met betrokkenen terug op een jaar ‘sparsessies’ over zeggenschap over zorg en hulp in wijk of buurt

“Zorg dat iedereen kan meedoen en laat de behoeften van mensen leidend zijn.”

En verder

- 05** Nieuws
- 08** Generiek kompas
- 10** Hoofdpijnenakkoord ouderenzorg
- 12** Radicale vernieuwing
- 18** Podcast Wmcz
- 19** WvdM 2025
- 20** Raad op Maat
- 23** De Binding
- 24** Rechtszaak Vertrouwen in de GGZ
- 26** In beeld
- 28** Nieuwe raad van toezicht
- 31** Wist je dat...
- 32** LOC Jeugd: Jessica Tokaya
- 38** Cliëntenpanel jeugd
- 41** Al en Waardevolle zorg
- 44** Waardevol leven
- 46** Cliënt en raad
- 48** Vraagbaak
- 51** Colofon
- 52** Agenda

loc
Waardevolle
zorg

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Samen staan we sterker

Sinds dit jaar is Stichting Raad op Maat onderdeel van LOC. Raad op Maat en LOC werkten al vele jaren samen, omdat beide stichtingen belang hechten aan de zeggenschap van mensen over hun leven. Ook als zij in welke vorm dan ook zorg en ondersteuning nodig hebben.

Raad op Maat is ruim 30 jaar actief in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. En heeft door middel van trainingen en hulpmiddelen mensen geholpen om de zeggenschap te verbeteren. Daarbij gaat het in eerste instantie om mensen met een verstandelijke beperking zelf: individueel en gezamenlijk in cliëntenraden. Maar ook om de mensen die daar omheen staan, zoals vertrouwenspersonen en coaches. Door de fusie met LOC kunnen nu ook andere sectoren gebruikmaken van de kennis, producten en diensten die Raad op Maat ontwikkeld heeft. En omgekeerd kunnen de klanten van Raad op Maat gebruikmaken van alle producten en diensten van LOC. Zo staan we samen sterker.

Daarnaast blijven we natuurlijk ook met andere organisaties zo veel mogelijk samenwerken. Zoals binnen de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp, waar we met partners samenwerken om mensen lokaal meer zeggenschap te geven. Maar ook hebben we contacten

met regionale partijen om zogeheten participatiehubs te creëren, waardoor burgers, cliënten en patiënten meer invloed hebben in de regio.

Een heel andere samenwerking betreft de rechtszaak in de geestelijke gezondheidszorg over privacy. Daar werken we nauw samen met ervaringsdeskundigen, zorgverleners en landelijke organisaties voor burgerrechten en privacy. Met als doel de privacy van mensen die geestelijke gezondheidszorg krijgen te behouden.

En we werken ook samen met allerlei landelijke organisaties aan toekomstplannen voor de zorg. Zoals het Generiek kompas en het hoofdlijnenakkoord ouderenzorg.

Binnen de bewegingen Radicale vernieuwing werken we samen met onder andere cliëntenraden, ervaringsdeskundigen, bestuurders en landelijke partijen.

LOC gelooft er sterk in dat we door goed samen te werken meer kunnen bereiken. Waarbij het wel van belang is dat we steeds consequent blijven uitgaan van Waardevolle zorg en ons niet laten meezuigen in het systeem. Zo kunnen we écht wat bereiken en zorg en welzijn verbeteren. In dit voorjaarsnummer van Zorg & Zeggenschap staan prachtige voorbeelden hoe we samenwerken en wat we daarmee bereiken. Maar ook hoe cliëntenraden met steun van LOC lokaal en binnen de organisatie samen werken aan goede zorg. Veel leesplezier!

Marthijn Laterveer

Bestuurder LOC Waardevolle zorg

“Door samen te werken kunnen we écht wat bereiken en de zorg verbeteren”

Welkom nieuwe LOC-leden!

Dankzij onze leden is LOC in staat om cliëntenraden te ondersteunen. Maar dat niet alleen. Door de betrokkenheid en bijdragen van leden, kunnen we de cliëntmedezeggenschap ook als geheel op de kaart zetten en verbeteren. Met en bij alle betrokkenen: lokaal, regionaal, landelijk, en op alle niveaus binnen en buiten de zorg. Samen met onze leden zorgen we voor Waardevolle zorg! Met veel plezier verwelkomen we de volgende nieuwe leden: Stichting Timon (Amersfoort), Libertas Leiden, Trauma Centrum Nederland b.v. (Vorden), Oog voor thuis (Alphen aan de Rijn), Youth Tum b.v. (Leiderdorp), Cardia (locatie Floriadehof - Zoetermeer), Cardia (locatie Thuishaven - Den Haag), Salios (Dordrecht), Parkhoven (Leeuwarden), Hof van Jacob (Haarlem), Fysiogroep Nederland b.v. (Amsterdam), GGZ Eindhoven (Eindhoven). Meer info over onze leden en lidmaatschapsvoordelen:

www.loc.nl/nieuwe-leden-loc

Elk artikel uit dit tijdschrift ook te beluisteren!

Niet iedereen is er al mee bekend: je kunt alle artikelen in ons tijdschrift beluisteren. Kun je niet de tijd vinden om artikelen te lezen, dan kan de luisterversie een uitkomst zijn. Te vinden op: loc.nl/podcast

Clëntenraad spreekt bestuur aan over uitsluiten zzp'ers

De cliëntenraad van zorgorganisatie Lunet ziet dat de roosters nauwelijks rond te krijgen zijn als gevolg van het uitsluiten van zzp'ers en vraagt zich af of de zorgorganisatie wel zonder deze professionals kan. De cliëntvertegenwoordiging heeft de gevolgen voor bewoners in kaart gebracht en stelt dat de organisatie eerst onderzoek moet doen naar een dieper liggend probleem. Waarom stappen er zoveel medewerkers op of zitten ziek thuis? De raad keurde het jaarplan van de organisatie af. Meer info: www.loc.nl/zzp

“Wij als cliëntenraad willen iets met omzien naar elkaar”

“Mede in verband met de ontwikkelingen in de zorg rond meer eigen initiatief nemen. Welke informatie of ondersteuning in ideeën en aanpak kunnen jullie aanbieden?” Lees het antwoord op deze vraag op ons sociaal platform: www.loc.nl/cr-omzien

Leren en verantwoord kan breder dan vanuit de zorgorganisatie

“We willen ons graag verenigen met de samenleving. We zien het vraagstuk van de ouderenzorg niet alleen als een vraagstuk van de zorg maar als een vraagstuk dat ons allemaal aangaat.” Aldus Vereen, deelnemer aan de door LOC ondersteunde beweging Radicale vernieuwing. Uitgebreid artikel: www.loc.nl/vereniging

Medezeggenschap ggz

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd constateert: kleine en middelgrote zorgaanbieders in de ggz lukt het onvoldoende om medezeggenschap vorm te geven via cliëntenraden. Terwijl goede medezeggenschap belangrijk is voor de kwaliteit van de zorg. Meer daarover, en over de mogelijkheden van ondersteuning van de cliëntenraad en medezeggenschap door LOC, lees je hier: www.loc.nl/inspectie-ggz-mz

Door onze decennialange ervaring met (mede) zeggenschap (in alle sectoren), kennen we de mogelijkheden en vele praktijkvoorbeelden daarvan. En niet onbelangrijk: we kennen de letter van de (medezeggenschaps)wet.

Podcast: Behulpzaam onderzoek en doe-boek Radicale vernieuwing

Beluister de WaardeCast met Frank Spijker, Vera Jansweijer en Mieke Hollander over het actie-onderzoek dat naar Radicale vernieuwing gedaan is en het handige Doe-boek.

Centrale vraag: hoe herstel en/of versterk je relaties? Zo, dat het bijdraagt aan kwaliteit van leven/herstel? Zie: www.loc.nl/onderzoek-rv

LOC-vrijwilliger Johan Ebberink neemt afscheid

Johan kwam in aanraking met LOC via de lokale cliëntenraad, en later als voorzitter van de centrale cliëntenraad, van Archipel Zorggroep. Johan: “Ik wilde kennis opdoen en zoals dat gaat, voordat je het weet zit je in allerlei werkgroepen.” Het was rond 2017, 2018: een interessante tijd. Niet alleen vanwege de Wmcz 2018, maar ook omdat Johan door LOC gevraagd werd een proeftuin te beginnen als regionaal contactpersoon Noord-Brabant. Het was pionieren en uitzoeken hoe de rol als schakel tussen LOC en individuele cliëntenraden zo goed mogelijk ingevuld kon worden. “Leuk werk”, aldus Johan. In die tijd schreef hij ook het boek LEEM over medezeggenschap in het verpleeghuis. 13 januari 2025 nam hij afscheid als vrijwilliger bij de regionale netwerkbijeenkomst Noord-Brabant. Uitgebreid interview met Johan: www.loc.nl/afschied-johan

Voorbij de hokjes van sectoren

“Wat heeft een bewoner nodig en hoe organiseren we dat?” Zorgorganisaties uit de ouderenzorg, langdurige ggz en gehandicaptenzorg bundelen hier krachten voor. Welke raakvlakken hebben we? Welke gedeelde zorgen, vraagstukken, of gedeelde energie? Hoe kunnen we duurzamer en laagdrempeliger samenwerken over de sectoren heen?

Lees meer: www.loc.nl/voorbij-hokjes

“We moeten het spanningsveld opzoeken”

“Wij lopen inmiddels een tijdje mee met de door LOC ondersteunde beweging Radicale vernieuwing”, vertelt Jhoy Dassen, zorgethicus en coördinator Radicale vernieuwing bij ggz-deelnemer LEVANTOgroep. “We proberen daarbij allerlei ontwikkelingen in gang te zetten om de zorg te verbeteren, waardevoller te maken. Daarbij komen we spanning tegen: hoe ga je om met regels, protocollen, procedures. Dingen die misschien moeten zonder dat je weet wat daar de waarde van is. Toen deze onderzoekende dialoog op ons spoor kwam, dachten we: dat gaan we ook in het zuiden organiseren.” Een terugblik over onder andere: “70 tot 80 procent regels zelf bedacht”; “Overzicht maken: wat moet nu eigenlijk écht?”; “Waarom doe je dat dan niet?” en: “Met elkaar zoeken naar ruimte”:

www.loc.nl/spanningsveld

Jaarrekening en begroting: rol cliëntenraad

Bij keuzes rondom zorg en geld, is het belangrijk om te kijken naar de gevolgen voor mensen die zorg nodig hebben. Cliëntenraden kunnen daarbij een belangrijke rol spelen, ze hebben adviesrecht. In het voorjaar wordt een jaarrekening opgesteld en in het najaar de begroting.

Meer info: www.loc.nl/zorggeld

Reageren op Zorg & Zeggenschap

Wil je reageren op een artikel in Zorg & Zeggenschap, een gesprek starten of zelf een blog schrijven? Dat kan. Meld je aan op het LOC-platform en reageer direct op www.clientenraad.nl/praat-mee of een van onze vernieuwingsplatforms.

LOC nieuwsbrieven

Via onze nieuwsbrieven blijf je op de hoogte van LOC-activiteiten en belangrijke ontwikkelingen in zorg, wonen en welzijn. Schrijf je in op www.loc.nl/nieuwsbrief

Generiek kompas: ‘Samen werken aan kwaliteit van bestaan’

Geen afvinklijstjes meer, maar kwaliteitsbeeld

Tekst: **Mieke Hollander**

Sinds het Generiek kompas ‘Samen werken aan kwaliteit van bestaan’ in juli 2024 van kracht werd, zijn de zeventien partijen druk doende invulling te geven aan de uitwerking ervan. Inmiddels zijn er een handreiking ‘Inzicht in kwaliteit’, een video en doe-boekje ontwikkeld met alle informatie over het kwaliteitsbeeld.

Zoals in eerdere artikelen in Zorg & Zeggenschap aangegeven, is het uitgangspunt van het Generiek kompas écht anders dan zes jaar geleden bij de kwaliteitskaders. De afvinklijstjes worden vervangen door een kwaliteitsbeeld. Maar wat is een kwaliteitsbeeld? Waar moet het aan voldoen? Om op deze vragen antwoord te geven is een handreiking ‘Inzicht in kwaliteit’ ontwikkeld. Die handreiking bevat twee sets aan indicatoren die kwaliteitsinformatie moeten opleveren voor de verpleeghuiszorg en wijkverpleging. En noodzakelijke informatie over het kwaliteitsbeeld van zorgaanbieders die onder het Generiek kompas vallen.

“Eind maart moet het eerste kwaliteitsbeeld van 2024 klaar zijn”

Transparantie kwaliteit zorg

Uiterlijk op 31 maart 2025 moet het eerste kwaliteitsbeeld van 2024 klaar zijn. Het kwaliteitsbeeld is een terugblik, een reflectie en een vooruitblik op de vijf bouwstenen van het Generiek kompas (zie ook het winternummer van Zorg & Zeggenschap 2024-2025). Zorgaanbieders wordt gevraagd in te gaan op de vijf bouwstenen. Verder zijn zij vrij om de inhoud van het kwaliteitsbeeld naar eigen wens vorm te geven.

Het kwaliteitsbeeld is bedoeld om transparant te zijn over de kwaliteit van zorg. Zorgaanbieders die onder de reikwijdte van het Generiek kompas vallen, leveren elk jaar - verplicht - hun kwaliteitsinformatie aan, aan het Zorginstituut Nederland en plaatsen de informatie op hun website. Het Zorginstituut heeft de wettelijke taak om die verplichte informatie als openbare data te publiceren, voor professionals én burgers. Hiermee kan iedereen een goed beeld krijgen van de betreffende zorgaanbieder.

“Samen invulling geven aan kwaliteit van bestaan van ouderen met hulpvraag”

Ruimte voor dialoog

Veel zorgorganisaties zijn meteen in augustus vorig jaar aan de slag gegaan met het op te stellen kwaliteitsbeeld. Zo ook ouderenzorgorganisatie De Rijnhoven. Marjolein Zanen, raad van bestuur, vertelt: “Het Generiek kompas is voor ons een goede start om anders te kijken. Zeker het opstellen van een kwaliteitsbeeld geeft ons handvatten om samen met de medezeggenschapsraden zoals de cliëntenraad, ondernemingsraad en verpleegkundige en verzorgende adviesraad, invulling te geven aan de kwaliteit van bestaan van ouderen met een hulpvraag. De kracht van het verhalende is sterk; het geeft ruimte voor dialoog. Dat wil niet zeggen dat indicatoren geen waarde meer hebben, indicatoren zijn tenslotte een belangrijk fundament voor het leren en ontwikkelen van professionals. Ik zie het Generiek kompas als een uitdaging en een mooie kans om samen vorm te geven aan de zorg voor morgen.”

Input cliëntenraad

De cliëntenraad is in dit proces uitgenodigd mee te denken en input te leveren. Zoals medezeggenschap bedoeld is. Jacques van de Horst, voorzitter van de centrale cliëntenraad De Rijnhoven, heeft hier veel waardering voor. “Er verandert nogal wat en veel is nog niet uitgekristalliseerd wat het Generiek kompas betreft. Neem nu het kwaliteitsbeeld dat in het eerste kwartaal van 2025 al opgeleverd moet worden. Terwijl het nog niet geheel duidelijk is waar het beeld aan moet voldoen en

Handige hulpmiddelen

Samen met MantelzorgNL en ANBO-PCOB is voor mensen met een zorgvraag en hun naasten, cliëntenraden en geïnteresseerde burgers **een video** gemaakt waarin op toegankelijke wijze informatie over het Generiek kompas inzichtelijk is gemaakt:

www.anbo-pcob.nl/generiek-kompas

Daarnaast is er een **doe-boekje** gemaakt voor mensen met een zorgvraag en hun naasten.

Het betreft een praktische gids hoe zij zich kunnen voorbereiden op een gesprek met een zorgprofessional: **www.loc.nl/doeboekje**

Ook wordt er nog een **e-learning** ontwikkeld, die aandacht besteedt aan alle onderdelen van het Generiek kompas. Ook voor zorgprofessionals en leden van cliëntenraden is de e-learning handig, geschikt om meer thuis te raken in wat het Generiek kompas beoogt.

Meer informatie: **www.clientenraad.nl**

wat hierin de rol van de cliëntenraad moet zijn. Wat meer en tijdige informatie was wel prettig geweest. Maar als cliëntenraad hebben we vorig jaar met de bestuurder toch initiatieven genomen om te werken aan een kwaliteitsbeeld.”

Zie ook: www.loc.nl/nieuw-kompas

Zie ook pagina 10 hooflijnenakkoord ouderenzorg.

Mieke Hollander is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

LOC kritisch op hoofdlijnenakkoord ouderenzorg

Niet plat bezuinigen, maar zorg écht anders organiseren

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Met een hoofdlijnenakkoord ouderenzorg wil het kabinet bereiken dat ouderen zorg krijgen die zij nodig hebben. En daarmee ook tekorten aan personeel en geld zo goed mogelijk oplossen. LOC is gevraagd mee te denken. Maar is kritisch, omdat we alleen door de zorg écht anders te organiseren bereiken dat ieder mens de juiste ondersteuning krijgt.

In het regeerakkoord is de ouderenzorg een belangrijk thema. De regeringspartijen willen een aantal problemen in de ouderenzorg oplossen. Uitgangspunt daarbij is dat ouderen goede zorg krijgen. Om dat te bereiken wil het kabinet de verschillende zorgwetten op termijn beter op elkaar afstemmen en goedkoper maken. Ook is nodig dat het werken in de zorg aantrekkelijker wordt. Waarbij de tijd die zorgmedewerkers aan administratie moeten besteden halveert. Procedures rond indicatiestelling moeten eenvoudiger worden. Techniek krijgt een grotere plaats in de ouderenzorg (zie ook pagina 41 over AI en Waardevolle zorg). Er moeten meer woningen voor ouderen komen en het kabinet wil de terugkeer van verzorgingshuizen onderzoeken. En het mag allemaal niet te veel kosten.

Hoofdlijnenakkoord

Om deze vraagstukken op te lossen wil het kabinet

een hoofdlijnenakkoord ouderenzorg sluiten. Dat is een akkoord waar landelijke partijen in de zorg hun handtekening onder zetten. Het zijn afspraken over de toekomst van de ouderenzorg. In het regeerakkoord staat het als volgt: “De grootste arbeidstekorten worden verwacht in de ouderenzorg. Daarnaast liggen er veel financiële uitdagingen. Het kabinet zal het voortouw nemen tot een hoofdlijnenakkoord voor de ouderenzorg waarin de onbeheersbare arbeidsmarkttekorten worden afgewend en de ouderenzorg daarmee ook financieel houdbaar wordt.”

Totstandkoming

Het kabinet heeft haast met het afronden van het hoofdlijnenakkoord. In eerste instantie is aan een aantal landelijke organisaties gevraagd aan te geven welke maatregelen mogelijk zijn om kosten te besparen. Die vraag is ook aan LOC gesteld. LOC heeft aangegeven niet aan platte bezuinigingen mee te werken. We moeten

Versterk lokale gemeenschappen zodat zij op hun eigen manier zorg en welzijn kunnen invullen.

vooral een duidelijke visie hebben waar we met de ouderenzorg naartoe willen. En daar hoort dan ook een financiële paragraaf bij. Ook andere landelijke organisaties hebben aangegeven onder deze voorwaarden niet mee te willen doen. Uiteindelijk is er vervolgens wel een inhoudelijk gesprek gekomen over de toekomst van de ouderenzorg. Ook LOC heeft hier een rol in gespeeld.

Samenhang

Het hoofdlijnenakkoord staat niet op zichzelf. De zorg is veel breder dan de ouderenzorg. In de gesprekken met de landelijke partijen is de samenhang een onderwerp. Zo is het de bedoeling dat het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) en het hoofdlijnenakkoord samengevoegd worden. Er vindt afstemming plaats tussen het hoofdlijnenakkoord en het Integraal Zorgakkoord (IZA).

Rol LOC

LOC is kritisch op het hoofdlijnenakkoord ouderenzorg. We hebben al jaren allerlei landelijke programma's die proberen de kosten te beheersen en de instroom in de zorg te beperken. Steeds zien we dat deze programma's

nauwelijks effect hebben. En waar het wel lukt om de instroom te beperken, zijn mensen er de dupe van - omdat ze geen zorg meer krijgen.

Daarom heeft LOC gepleit voor het écht anders organiseren van de zorg. In 2024 hebben we met cliëntenraden, ouderen en andere belangstellenden een plan gemaakt voor de toekomst van de ouderenzorg. Met als titel: 'Geef nu rust en ruimte om te werken aan de ouderenzorg van morgen'. Daarin geven we aan hoe je lokale gemeenschappen zodanig op maat kunt versterken dat zij op hun eigen manier meer zelf kunnen en willen doen. Zonder blauwdruk en zonder landelijke eisen. Daarmee komen er menskracht en geld vrij voor de zware zorg en ondersteuning op maat. Ook heeft LOC ervoor gepleit cliëntenraden meer te betrekken bij de uitvoering van het hoofdlijnenakkoord.

Vervolg

De planning is dat in het voorjaar het hoofdlijnenakkoord ouderenzorg gereed is. Het tijdspad is erg krap. Via de digitale nieuwsbrieven en de LOC-platformen zal LOC iedereen op de hoogte houden: www.loc.nl/nieuwsbrief.

Zie ook pagina 8 over het Generiek Kompas, pagina 42 en 48 over zeggenschap in wijk en buurt.

Manifest LOC over toekomst ouderenzorg:
www.loc.nl/manifest-ouderenzorg

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

“Betrek cliëntenraden meer bij de uitvoering van het hoofdlijnenakkoord”

Vijf jaar actieteam Vrijheid en veiligheid voor levensgeluk cliënten: toon gezet

“Wát, was de deur voor iedereen op slót?”

Tekst: **Douwe Dronkert**

Het is 4 februari, vijf jaar na de start van dit actieteam binnen de beweging Radicale vernieuwing. Deelnemers aan het actieteam vieren dat ze hebben bijgedragen aan meer vrijheid, veiligheid en levensgeluk van cliënten. Samen verzorgen ze een daverende aftrap van het vervolg van het actieteam: korte maandelijkse online Jamsessies.

“Dat je steeds meer hoort dat locaties de deuren openen en het niet meer normaal is dat die dicht zitten.” “Dat probeer je te normaliseren.” “Dat het ook spannend mag zijn, daar een gesprek over kunt voeren met iedereen.” “Er is nu ook meer aandacht voor het voorkomen van vrijheidsbeperking, door steeds goed na te gaan wat vrijheid voor iemand betekent.” “Het stappenplan is minder bureaucratisch, er is meer aandacht voor waar vrijheid, veiligheid en levensgeluk van mensen in de thuissituatie om gaat.” “Het gaat bovendien niet meer over óf dat kan, maar hoé.”

“We moeten standaard experimenteerruimte opnemen in wetten als de Wzd”

Het zijn resultaten die deelnemers aan het actieteam Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van cliënten 4 februari delen, waar ze trots op zijn.

Ilse Jansen, coördinerend beleidsmedewerker langdurige zorg VWS: “Ik ben trots dat we dit allemaal met elkaar hebben gedaan.” Naar verwachting kan eind maart online feedback gegeven worden op de gewijzigde Wet zorg en dwang (Wzd). Daarin zijn veel van de aanbevelingen van het actieteam terug te vinden, zoals: minder administratieve lasten, vereenvoudiging van het stappenplan en registratie/aanlevering van informatie aan de inspectie, en de verpleegkundig specialist en physician assistant die nu ook Wzd-functionaris kunnen zijn.

Fundamentele omkering

Renate Pelkman, vakdeskundige omgevingszorg en coördinator Radicale vernieuwing bij deelnemer Innoforte,

Een daverende aftrap van het vervolg van het actieteam: korte maandelijkse online Jamsessies.

vertelt dat er een fundamentele omkering heeft plaatsgevonden sinds 2020. “Wij zijn nu drie jaar onderweg om op één locatie in elk geval de deuren al te openen: die zijn 7 januari opengegaan. Twee locaties gaan zeker nog volgen. Het kost best veel communicatie, het gesprek aangaan, de beren die we zien toch maar erkennen en bespreken. Want het is toch snel van: dat kan toch niet, waar zijn we mee bezig? En ik probeer ook altijd te zeggen, denk nou aan ‘Ban de band’. Vroeger deden we ook mensen in onrustbanden, vonden we heel normaal. Ik hoop dat we over een aantal jaren zeggen: Wát? Was de deur voor iedereen op slót?”

“Nu is het gelukt al deze wijzigingen erdoor te krijgen, maar we moesten praten als brugman”, weet Jaap Kappert (verpleegkundig specialist bij voormalig deelnemer Brentano en bestuurslid van beroepsvereniging V&VN). “We moeten standaard experimenteerruimte opnemen in wetten als de Wzd.”

Steeds het gesprek aangaan

Caroline Beentjes is bestuurder bij vernieuwer Samen en samen met Saskia van Opijnen (bestuurder bij vernieuwer Avoord) vanaf het eerste uur trekker van

dit actieteam. Ze vertelt: “Het gaat om continu het gesprek hierover voeren met iedereen, valt mij op in al jullie verhalen. Ik weet uit onze praktijk - ook als open deurenbeleid eenmaal doorgevoerd is - dat je het

Zestien zorgorganisaties in onze beweging hebben samengewerkt in het actieteam Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van cliënten.

In de praktijk onderzoeken we hoe we de Wet zorg en dwang maximaal kunnen laten bijdragen aan vrijheid, veiligheid en levensgeluk van cliënten. Passend bij onze gezamenlijke droom: zorg waarin de mens en wat voor hem van waarde is echt centraal staat.

We zijn concreet aan de slag gegaan met alternatieven voor de Wet zorg en dwang op punten waar we vonden dat die de bedoeling, Waardevolle zorg, niet dienden. Naast aanpassingen in de wet, zien we dat dit actieteam dus ook heeft geleid tot een bredere beweging waarin het niet meer gaat over ‘of’, maar over ‘hoe’ we vrijheid en levensgeluk voorop zetten - in plaats van (onbewuste) dwang en regels.

Op 4 februari, 5 jaar na de start van het actieteam, vieren deelnemers hun bijdrage aan meer vrijheid, veiligheid en levensgeluk van cliënten.

gesprek moet blijven voeren, blijven opzoeken want je komt steeds voor iets te staan waarvan je denkt: daar hadden we het nog niet over gehad.”

Cliëntenraden

Cliëntenraden kunnen bij uitstek in dit gesprek de ruimte zoeken om daadwerkelijk aan te sluiten bij wat voor mensen van waarde is. En bewaken dat mensen zo veel mogelijk in vrijheid kunnen leven. Cliëntenraden hebben instemmingsrecht bij voor cliënten geldende regelingen, zoals Wzd-beleid (zie ook loc.nl/cr-en-wzd).

Ver gekomen

Marjolein Berkhof-van-Harten van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd onderschrijft de waarde van de door het actieteam ingezette beweging. “Ik ben trots dat jullie deze ervaringen actiegericht uitwisselen. Als inspectie doen we daar ook ons voordeel mee. In het begin merkte ik wel weerstand tegen die administratieve wet. Gaandeweg probeerde ik door vragen te stellen gesprekken te voeren over: wat is nu goede zorg, waar gaat het om en kun je het zo inrichten dat mensen meer vrijheid krijgen? Volgens mij is dat heel erg ontwikkeld, we zijn ver gekomen.”

Jamsessies in heel 2025!

Tegelijkertijd zijn we er nog niet, constateren de deelnemers. Afgelopen jaar is binnen de beweging Radicale vernieuwing de vraag gesteld: wat hebben we nu verder nodig en willen we met elkaar oppakken? Daar kwamen twee thema's uit: open deurenbeleid en de Wet zorg en dwang in de thuissituatie. Met als centrale vraag: hoe kunnen we hier voortdurend het levensgeluk van de mensen om wie het gaat het uitgangspunt laten zijn? Daar liggen nog vele uitdagingen, maar we beschikken ook al over vele goede praktijkvoorbeelden en - minstens zo belangrijk - creativiteit en lef om elkaar te helpen om tot nieuwe oplossingen te blijven komen. Daarom zijn alle betrokkenen bij deelnemende zorgorganisaties (radicalevernieuwing.nl/de-deelnemers) - en leden van LOC Waardevolle zorg - uitgenodigd voor korte online 'Jamsessies' van een uur, die elke maand

“Veel van onze aanbevelingen zijn terug te vinden in de wetswijziging”

Hoe kunnen we voortdurend het levensgeluk van de mensen om wie het gaat uitgangspunt laten zijn?

georganiseerd worden. De ene maand over open deuren, de volgende maand over vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk in de thuissituatie. Data en tijden zijn te vinden op: radicalevernieuwing.nl/agenda

Improviseren en zoeken

‘Jammen’ staat voor het met elkaar improviseren en zoeken en dekt dus goed de lading van deze volgende fase van het actieteam. De echte drumsessie 4 februari zette alvast de toon! Tijdens de bijeenkomst zijn de Jamsessies ook echt van start gegaan: ter plekke vinden de eerste twee Jamsessies plaats. Ervaringen, dilemma’s, voorbeelden en oplossingsrichtingen worden gretig uitgewisseld en bedacht. Gerichtte werkvormen en de open sfeer helpen het gesprek, de reflectie en intervisie. “Wat opviel was hoe snel je zo de diepte in kunt en met elkaar nieuwe inzichten op kunt doen”, aldus deelnemers.

Open deurenbeleid is dus een onderwerp waar Jamsessies zich op richten. Zoals een deelnemer aan de Jamsessie over de Wzd in de thuissituatie het verwoordt: “Ook in hun eigen huis kunnen mensen met dementie vaak niet meer naar buiten, worden opgesloten in de slaapkamer, kastdeuren gaan op slot. En wordt er makke-

lijker overgegaan op medicatiegebruik omdat het uit de hand zou lopen. We herkennen nog te weinig dat het dwang is.”

Meer informatie

We hebben sinds 2019 uitgebreid gecommuniceerd over de actieplannen, ontwikkelingen, uitdagingen, succesvolle praktijkvoorbeelden en aanbevelingen. En over het verrichte onderzoek en onze contacten met partijen zoals VWS en de minister - en hoe dat heeft bijgedragen aan de wetwijzigingen. Maar ook aan de bestuurlijke afspraken die nu al de praktijk bepalen, meer lucht en ruimte geven en aansluiten bij de bedoeling van de wet.

Zie: radicalevernieuwing.nl/vrijheid en radicalevernieuwing.nl/ruimte-voor-dementie
De uitgebreide versie van dit artikel met video is te zien via: radicalevernieuwing.nl/4-2

Zie ook het artikel over het Generiek kompas op pagina 8 en het hoofdlijnenakkoord ouderenzorg op pagina 10.

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Evalueer de medezeggenschapswet Wmcz 2018 in zijn geheel

Inbreng en ervaringen van cliëntenraden noodzakelijk

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras**

Dit jaar moet de evaluatie van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018) plaatsvinden. Via digitale bijeenkomsten heeft LOC geïnventariseerd of de nieuwe wet heeft geholpen de positie van cliëntenraden te versterken. LOC benadrukt dat aanbevelingen en ervaringen van cliëntenraden noodzakelijk zijn bij een goede evaluatie van de gehele Wmcz 2018.

LOC heeft samen met NCZ, LSR, Mind en Kansplus verschillende keren overleg gehad met het ministerie van VWS over de vraag hoe het ministerie de evaluatie gaat doen: wie doet het onderzoek en wat onderzoekt zij? Meerdere malen hebben we aangegeven dat een evaluatie moet gebeuren mét inbreng van de cliëntenraden. Ook hebben we laten weten dat het van belang is om de hele wet te evalueren. We hebben daarbij ook de inbreng die we tot nu toe van jullie kregen meegenomen en doorgegeven.

VWS is van plan een onderzoeksbureau de komende maanden een evaluatie te laten doen, waarbij zij enkel

de punten die gewijzigd zijn in de wet ten opzichte van de oude wet wil laten evalueren. Dat zijn elf punten, die we ook op onze website hebben gezet. Hieronder lichten we er een paar uit.

Instemmingsrecht

Eén van de punten is dat in de wet staat dat de cliëntenraad instemmingsrecht heeft bij bepaalde voorgenomen besluiten. In de oude wet was dit verzwaard adviesrecht. Wat is nou het verschil? Het verschil is dat wanneer de cliëntenraad een negatief verzwaard advies gaf de instelling naar de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden (LCvV) moest om te vragen of zij het besluit toch mocht nemen. De commissie keek dan of de instelling in redelijkheid bij afweging van de belangen tot het voornemen kon komen. In de Wmcz 2018 is dit vervangen door een instemmingsrecht. Dat houdt in dat de instelling geen besluit mag nemen zonder instemming van de cliënten-

“Is het gelukt cliëntenraden meer in positie te krijgen?”

Lokale cliëntenraden gaan over zaken die de locatie direct raken.

raad en de instelling naar de LCvV moet om vervangende toestemming te vragen. De commissie geeft die toestemming alleen wanneer het niet redelijk is van de cliëntenraad om niet in te stemmen óf wanneer er zwaarwegende redenen zijn voor de instelling om het besluit te nemen. Oftewel: er wordt meer inhoudelijk gekeken naar de redenen van de cliëntenraad om niet in te stemmen.

Cliëntenraad per locatie

Ook is in de wet opgenomen dat er in ieder geval een cliëntenraad per locatie moet zijn als cliënten daar wonen. Dat er een centrale cliëntenraad kan zijn die dezelfde rechten en plichten heeft als een cliëntenraad van een locatie. En dat als er binnen een organisatie meerdere cliëntenraden zijn (bijvoorbeeld lokale cliëntenraden en een centrale cliëntenraad) moet worden afgesproken wie waarover gaat. En dat de lokale cliëntenraad gaat over de dingen van de locatie die de cliënten direct raken. In de oude wet was dit niet (duidelijk) geregeld en leidde dit ertoe dat sommige grotere instellingen alleen een centrale cliëntenraad hadden en geen cliëntenraad op locatie.

Medezeggenschapsregeling

In 2020 hebben de organisaties de oude regelingen (samenwerkingsovereenkomst/ instellingsbesluit) opnieuw moeten opstellen met de cliëntenraad: de

medezeggenschapsregeling. Ook gaf de wet aan dat er meer in die medezeggenschapsregeling moest worden gezet, waaronder de manier waarop informatie op een begrijpelijke manier aan de cliëntenraad wordt gegeven en hoe de cliëntenraad bij bepaalde onderwerpen al vroegtijdig wordt betrokken.

Digitale bijeenkomsten cliëntenraden

Zoals gezegd: we vinden het belangrijk dat de ervaringen van cliëntenraden - lokaal en centraal - worden meegenomen in de evaluatie. Daarom hebben we digitale bijeenkomsten gehouden om te inventariseren of de nieuwe wet heeft geholpen - of juist niet - om de positie van cliëntenraden te versterken en het werk van raden te vergemakkelijken. Want het doel van de Wmcz 2018 was om cliëntenraden meer in positie te brengen - en de vraag is: Is dat gelukt? Die informatie willen we meegeven aan het onderzoeksbureau met de vraag dit mee te nemen in het onderzoek.

Zie ook pagina 18 over de podcast Wmcz 2018 en pagina 19 over de Week van de Medezeggenschap 2025.

Kijk voor bijeenkomsten op www.clientenraad.nl

Xandra van der Kruk-Ras is als trainer en adviseur verbonden aan LOC.

Podcast met architect van de wet en zeggenschap-innovator

Evaluatie Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen

Tekst: **Douwe Dronkert**

In de nieuwste aflevering van de WaardeCast gaat LOC-bestuurder Mieke Hollander in gesprek over de evaluatie van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (Wmcz). Paul Francissen stond als oud-beleidsadviseur van VWS aan de wieg van deze wet. En Pieter Vos, oud-toezichthouder LOC en voormalig NVTZ-bestuurder, schreef recent over nieuwe zeggenschapsverhoudingen.

Mieke Hollander: “Vooruitlopend op de Wmcz-evaluatie in 2025, heeft LOC al signalen opgehaald vanuit cliëntenraden over de praktijk van de wet en gaat daar in het eerste kwartaal verder mee. Die signalen gebruiken we om het ministerie een beeld te geven over de uitvoering van de wet en ervaringen ermee. Dit doen we in samenwerking met andere landelijk opererende organisaties zoals NCZ, KansPlus, het LSR, Mind en de betrokken VWS-ambtenaren. Maar natuurlijk zijn er meer mensen die we kunnen raadplegen. Bijvoorbeeld Paul Francissen, voormalig juridisch adviseur van het ministerie van VWS: interessant om te vernemen wat het toenmalige ministerie beoogde met de wet.”

“Maar ook Pieter Vos. Hij schreef de whitepaper ‘Governance van innovatie vraagt om innovatie van governance’ en denkt dat vergaande samenwerking met

cliëntenraden en ondernemingsraden - en andere zeggenschapsverhoudingen (zoals de burger als partner) - een optie is. En noemt dat het versmelten van toezicht en medezeggenschap.”

***Beluister de WaardeCast op loc.nl/waardecast
Zie ook het artikel op pagina 16 over de evaluatie van de Wmcz 2018.***

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Week van de Medezeggenschap 2025

Samen zetten we medezeggenschap in de schijnwerpers!

Van **6 tot en met 10 oktober 2025** organiseert LOC Waardevolle zorg voor de zesde keer de Week van de Medezeggenschap! Deze week is hét moment om als cliëntenraad of organisatie medezeggenschap in het zonnetje te zetten. Door het hele land worden activiteiten georganiseerd voor en door betrokkenen bij medezeggenschap in alle sectoren van zorg en welzijn.

Houd Zorg & Zeggenschap, cliëntenraad.nl of de wekelijkse nieuwsbrief in de gaten voor meer informatie over de invulling en het programma van de Week. Heb je vragen, of wil je nu al doorgeven dat jouw organisatie meedoet aan de Week van de Medezeggenschap 2025? Mail naar vraagbaak@loc.nl. Voor inspiratie bekijk de terugblik op de Week van de Medezeggenschap 2024 via www.weekvdmedezeggenschap.nl

Dienstverlening cliëntenraden fors uitgebreid met fusie Raad op Maat

“LOC/Raad op Maat vertegenwoordigt nu de hele langdurige zorg”

Tekst: **Loes den Dulk** en **Annemarie Timp**

Met de fusie tussen LOC en Raad op Maat wordt de dienstverlening aan cliëntenraden van beide organisaties flink uitgebreid. En de belangenbehartiging versterkt. Loes den Dulk en Annemarie Timp vertellen over de kracht van Raad op Maat dat zich al jaren richt op (mede)zeggenschap van mensen met een verstandelijke beperking.

Het is belangrijk dat de stem van de cliënten gehoord wordt. Dat er naar hen wordt geluisterd. (Mede)zeggenschap van cliënten in zorginstellingen is enorm belangrijk om te zorgen dat zij het leven kunnen leiden dat voor hen van waarde is. Daarvoor heeft de cliëntenraad kennis nodig, onder andere over de rechten van cliënten. Bijvoorbeeld: een zorginstelling wil dat cliënten vanwege te weinig personeel 's avonds om negen uur in bed liggen. De cliëntenraad is goed op de hoogte van de rechten van cliënten en heeft meegedacht over een andere oplossing.

Raad op Maat draagt al 25 jaar bij aan (mede)zeggenschap van cliëntenraden bestaande uit mensen met een verstandelijke beperking. Later ontwikkelden we ook een heel divers aanbod voor ondersteuners van raden en medewerkers van de zorginstelling.

Cliëntenraden binnen de gehandicaptenzorg bestaan uit cliënten, uit verwanten of een combinatie van beiden.

Raden van cliënten zijn prima in staat de belangen te behartigen, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. In die voorwaarden heeft Raad op Maat zich gespecialiseerd. We geven trainingen op maat. Cliëntenraden hebben bijvoorbeeld toegankelijke informatie nodig om medezeggenschap te kunnen invullen. Daartoe hebben we informatiemateriaal ontwikkeld met eenvoudige taal en ondersteunende illustraties - en zeker niet kinderachtig. Voor cliënten en cliëntenraden hebben we bijvoorbeeld een boek geschreven over de rechten van cliënten.

Optimaal belangen behartigen

Verder hebben cliëntenraden die uit mensen met een verstandelijke beperking bestaan een professionele coach/ondersteuner nodig. Raad op Maat heeft een methodiek en werkwijze ontwikkeld voor deze professionals. Met de methodiek, werkwijze én trainingsaan-

“Met de fusie van LOC met Raad op Maat worden belangenbehartiging en dienstverlening verder versterkt”

Het is belangrijk dat de stem van cliënten gehoord wordt, dat er naar hen wordt geluisterd.

bod kunnen raden optimaal de belangen van cliënten behartigen. Tijdens trainingen aan coach/ondersteuners komen rechten van cliënten uitgebreid aan bod. Samen met LOC biedt Raad op Maat al jaren de leergang aan voor ondersteuners cliëntenraden, in alle sectoren. Ook aan medewerkers van zorginstellingen geven we trainingen over zeggenschap, cliëntvertegenwoordiging en privacy van cliënten. Door zo breed mogelijk in te zetten op het belang van (mede)zeggenschap en het samen te doen, proberen we de positie van cliënten en raden zo sterk mogelijk te maken.

Bij alle voorwaarden die nodig zijn om cliëntenraden van mensen met een verstandelijke beperking tot hun recht te laten komen, is voor de zogeheten functionaris medezeggenschap een belangrijke rol weggelegd. Die helpt mede het beleid rondom (mede) zeggenschap te ontwikkelen én te bewaken. Raad op Maat ondersteunt een netwerk dat vier keer per jaar thema's bespreekt die cliëntenraden kunnen versterken. Daarnaast heeft Raad op Maat ook een netwerk voor vertrouwenspersonen zorg. Zij dragen bij aan de rechtspositie van de cliënt.

Waardevolle fusie

Rechten van cliënten en het uitoefenen van (mede)zeggenschap zijn in alle sectoren van zorg en welzijn heel belangrijk. Daarom is het samengaan van LOC met Raad

op Maat zo waardevol. Zo bestaan er in de ouderenzorg net als in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking veel misverstanden over de zeggenschap van cliënten, wordt informatie soms gedeeld met familie zonder de toestemming van cliënten. De cliëntenraad kan deze thema's beïnvloeden. Zorgverleners moeten beter geïnformeerd zijn. De evaluatie van de Wet zorg en dwang laat bijvoorbeeld zien dat cliënten, vertegenwoordigers én zorgverleners onvoldoende op de hoogte zijn van de rechten van cliënten. Er is nog veel werk te verzetten.

Meer weten

Wil je meer weten over het diverse aanbod van Raad op Maat en hoe je daar als cliëntenraad of ondersteuner gebruik van kunt maken, kijk op www.raadopmaat.nl en www.clientenraad.nl.

Dit is het eerste deel in een serie over dienstverlening na de fusie tussen Raad op Maat en LOC.

Zie ook het artikel op pagina 28 over de nieuwe raad van toezicht.

Loes den Dulk en Annemarie Timp zijn verbonden aan Raad op Maat/LOC.

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

Doorsmeulen - door Aukje

Houd nooit het kampvuur gekooid dat in de hoop van nu naar ooit we elk mens zien voor wie ze zijn en fouten durven erkennen de angst, de schade, de pijn
Lees verder @lausbergboland
www.loc.nl/doorsmeulen

“Voldoende erkenning en middelen naar burgerinitiatieven om volwaardig mee te doen?”

Werkbezoek NZa naar onze Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp.

Thijs van Mierlo
www.loc.nl/erkenning

LOC-actiegroep ‘Vertrouwen in de ggz’ in Volkskrant en Trouw

Ook de pers was bij de zitting van onze actiegroep in de rechtbank in Utrecht.

LOC Waardevolle zorg
www.loc.nl/pers-zitting

“Gelijkwaardig samenwerken, hoe doet Ons Tweede Thuis dat?”

Gelijkwaardige relaties met naasten dragen bij aan Waardevolle zorg en Waardevol leven. Maar ze ontstaan niet vanzelf en kunnen wel wat aandacht gebruiken.

Radicale vernieuwing
www.loc.nl/gelijkwaardige-relaties

Toegang tot zorg is grondrecht

In de rubriek 'De Binding' stellen mensen en organisaties binnen het netwerk van LOC zich voor. In deze aflevering Manon Kleijweg, ouderenpsychiater en penningmeester van Stichting Recht op GGZ.

“The most common way people give up their power is by thinking they don't have any”, vond Alice Walker, auteur van *The Colour Purple*. Ik dacht daar aan toen we bijna drie jaar geleden in gesprek raakten met cliëntenraden van een aantal ggz-organisaties. In die periode sloten en krompen plots een groot aantal hoogspecialistische ggz-klinieken, zoals Kliniek Eikenboom. De wachttijden waren ruim een jaar, er werkten voldoende bevlogen behandelaars. Waarom dan sluiten? Het bleek een geldkwestie: zorgverzekeraars en ggz-instellingen lijdten verlies op de ziekste patiënten door een manco in het financieringssysteem.

Om sluiting te voorkomen startten we als (voormalig) patiënten en behandelaren actiegroep 'Red de GGZ'. We demonstreerden, verzamelden 23.000 handtekeningen met een petitie, spraken met de minister, Kamerleden, zorgtoezichthouder NZa, zorgverzekeraars, ambtenaren van VWS én cliëntenraden. Zij hebben immers een cruciale rol in het behoud van schaars zorgaanbod. Wettelijk is vastgelegd dat voor sluiting positief advies van de cliëntenraad nodig is. Het was opvallend hoe weinig bewust cliëntenraden en ondernemingsraden zich waren van hun krachtige rol. In deze periode stuitten we op LOC Waardevolle Zorg.

Ondertussen sloten de klinieken tóch. Terwijl de behandelcapaciteit kromp groeiden de wachttijsten: inmiddels

wachten 62 duizend volwassenen langer dan de toegestane maximumnorm van veertien weken, drie keer zoveel als vijftien jaar geleden! Terwijl toegang tot gezondheidszorg is vastgelegd in mensenrechtenbepalingen en onze grondwet. Zorgverzekeraars hebben een wettelijke zorgplicht. De staat en de zorgtoezichthouder moeten daarop toezien. We betalen daar tenslotte allemaal verplicht zorgpremie voor.

We hadden het van tevoren nooit bedacht, maar vorig jaar werd onze actiegroep een stichting: 'Stichting Recht op GGZ'. Als stichting voeren we namens patiënten een rechtszaak om de staat aan zijn eigen wetten en regels te houden. We hebben er alle vertrouwen in dat mensen met ernstige psychische aandoeningen daarmee weer toegang krijgen tot behandeling. Hard nodig, want de wachtlijsten leveren niet alleen heel veel leed op maar kosten de maatschappij bakken met geld. Daarnaast blijft de inbreng van cliëntenraden natuurlijk onmisbaar. We hebben de wet aan onze kant.

Wil je ons volgen of steunen met een donatie, kijk dan op: www.rechtopggz.nl

Zie ook het artikel op pagina 24-25 over de rechtszaak van Vertrouwen in de GGZ tegen de NZa.

Tekst: **Manon Kleijweg**

Vertrouwen in de GGZ strijdt voor privacy ggz-cliënten

“Mensen moeten weer als mens worden gezien”

Tekst: **Pien Heuts**

Mag de overheid zomaar persoonlijke gegevens van cliënten in de ggz verzamelen? Nee, zegt de actiegroep Vertrouwen in de GGZ, waar LOC deel van uitmaakt. Ja, zegt de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA). Eind januari stonden partijen weer tegenover elkaar in de Utrechtse rechtbank. Marthijn Laterveer, bestuurder LOC: “Ernstiger kun je het vertrouwen van mensen niet schaden.”

Hoe kijk je terug op de zitting?

“Positief. Hoewel het lange tijd ging over technische aspecten van dataverzameling en op welke manieren persoonlijke gegevens van mensen gehackt en misbruikt kunnen worden, verzekerde de rechter ons dat hij de menselijke privacy-kant van de zaak heel goed op zijn netvlies had. Ook kon psychiater Jim van Os, die we als deskundige hadden opgeroepen, glashelder vertellen dat er geen enkele wetenschappelijke onderbouwing is voor de inzet van algoritmen bij het voorspellen van ggz-zorg en de voorspellende kracht van data. ‘Psychisch lijden is per definitie onvoorspelbaar’, zei hij. Daarnaast herstellen mensen niet alleen in de spreekkamer, maar ook daarbuiten. Denk aan het sociale netwerk, hobby’s, werk. Daar houdt het algoritme geen rekening mee.”

De NZa zegt goede bedoelingen te hebben met het verzamelen van data: verbetering van de zorg, kostenverlaging en verkorten van wachtlijsten.

Wat is daar op tegen?

“LOC strijdt al jaren voor het beschermen van de privacy van cliënten in de ggz. Onze actiegroep Vertrouwen in de GGZ, waarin cliënten, behandelaars en maatschappelijke organisaties zich hebben verenigd, sloeg meteen alarm toen het verzamelen van zeer persoonlijke gegevens van ggz-cliënten bekend werd. Waarom? Mensen met psychische problemen kost het al heel veel moeite hulp te vragen, die stap naar hulp te zetten. Een behandeling kan haast niet succesvol zijn als wat besproken wordt naar buiten komt. Mensen moeten weer als mensen worden gezien en erop kunnen vertrouwen dat wat zij tijdens hun behandeling vertellen binnen de muren van de spreekkamer blijft.”

“Het is naïef om te beweren dat gegevens veilig zijn”

Wat maakt deze zaak zo belangrijk?

“Het is een principiële zaak. Het gaat om de vraag: mag de overheid dit zomaar doen? Je ziet duidelijk de botsing in de samenleving tussen de systeemwereld die met data dingen kloppend wil maken en de mensen en hun waarden om wie het gaat. Mensen zijn geen bak met data. Of een kostenpost. Met het verzamelen van persoonlijke informatie over mensen, gaat de overheid er compleet aan voorbij hoe schadelijk het is als je gegevens op straat belanden. Als persoonlijke informatie uit de zogeheten HoNOS+-vragenlijsten over misbruik, angsten, middelengebruik of depressie bekend wordt, blijft dat je levenslang achtervolgen. Deze handelwijze moet stoppen. Sommige gemeenten zijn al druk bezig om in het kader van verbetering en het voorspellen van jeugdzorg, gegevens van jongeren te verzamelen.”

De NZa beweert dat de gegevens die van 800.000 ggz-cliënten zijn verzameld, niet herleidbaar zijn of gekoppeld kunnen worden. Niks aan de hand, zou je zeggen.

“Tijdens de zitting bleek nog maar eens dat de NZa wel degelijk de ingezamelde data kan herleiden tot personen. De uit HoNOS+-vragenlijsten opgebouwde database kan namelijk gekoppeld worden met de landelijke declaratiedatabase, waarin Vektis alle zorgdeclaraties in Nederland verzamelt. De NZa heeft data-analisten die in beide bestanden kunnen. Tijdens de rechtszaak gaf een data-analist zelf toe dat de NZa dit niet controleert. Bo-

vendien, alles kan gehackt worden. Vorig jaar lagen nog de gegevens van 62.000 politiemedewerkers op straat. In de eerste helft van 2024 waren er bijna 10.000 datalekken, becijferde het CBS. Het is naïef om te beweren dat gegevens veilig zijn.”

Wat raakt jou het meest in deze zaak?

“Dat mensen die van waarde zijn worden gereduceerd tot een radertje in een systeem dat hen ontmenselijkt, angstig maakt en schaadt in hun leven. LOC werkt aan een samenleving waar ieder mens ertoe doet zonder een nummer of een kostenpost te zijn. Daarom voeren we deze rechtszaak.”

Crowdfunding

De rechtszaak tegen de NZa wordt gefinancierd door crowdfunding. Het blijft belangrijk voor de actiegroep Vertrouwen in de GGZ om donaties te ontvangen om de procedure voort te zetten. Als Vertrouwen in de GGZ op 9 april in het gelijk wordt gesteld, zal de rechter nog de vorderingen van cliënten en hulpverleners behandelen. Donaties kun je doen op de website www.vertrouwenindeggz.nl.

De rechter doet uitspraak op 9 april, volg www.clientenraad.nl

Zie ook pagina 23 over Stichting Recht op GGZ.

Illustratie: **Marleen Boland**

Samen dromen

Basisbehoefte, Hoop, Rode draad, Spiegel, Erkenning, Bijna - een greep uit de titels van de *spoken words* die Aukje Lausberg afgelopen jaar maakte tijdens bijeenkomsten van de door LOC ondersteunde radicale vernieuwingsbeweging. Als Aukje tijdens het slot van die bijeenkomsten het thema via een kort gedicht samenvat, wordt het stil. Woorden raken recht in het hart. Aukje: "Een gedicht is een poging om met zo min mogelijk woorden, zoveel mogelijk te zeggen. Tijdens de bijeenkomsten wisselen we ontzettend veel kennis, ervaringen en dromen uit. Met mijn gedichten verbind ik de reis die je in je hoofd hebt gemaakt, met je hart." LOC heeft de *spoken words* laten bundelen. In woord en beeld is een prachtig boekje ontstaan, waar Aukje, secretaris van de beweging Radicale vernieuwing, en zus en illustrator Marleen trots op mogen zijn. LOC-leden en betrokkenen bij de vernieuwingsbeweging kunnen de uitgave 'Samen dromen' met korting bestellen. Zij betalen € 15,95 excl. verzendkosten in plaats van € 19,95. Bestellen kan via abonnees@loc.nl

Tekst: **Pien Heuts**

Nieuwe raad van toezicht LOC/Raad op Maat

“Persoonlijke, waardegedreven aanpak van LOC spreekt velen aan”

Tekst: **Marjolein Hovius**

Per 1 januari is LOC Waardevolle zorg gefuseerd met Raad op Maat. Met deze fusie zijn niet alleen kennis, ervaring, diensten en aanbod samengevoegd. Ook de raad van toezicht bestaat nu voor de helft uit leden afkomstig uit het bestuur van Raad op Maat. De huidige leden stellen zich voor.

De raad van toezicht (rvt) van LOC bestaat uit vier leden. Hun taak is het adviseren en controleren van de bestuurders. De leden van de raad van toezicht hebben allemaal ervaring in of met de zorg. Als cliëntenraadslid of als bestuurder en allerlei rollen ertussenin. Canan Ziylan en Lucie Huiskens waren al lid van de rvt van LOC en kregen per 1 januari versterking van Zjaak Maas en Rieta van Staalduine van het bestuur van Raad op Maat. Marco van Es en Theanne van Schaik traden terug als rvt-lid bij LOC en Marina Fidder bij het bestuur van Raad op Maat.

“Met de fusie van LOC met Raad op Maat is ook de raad van toezicht vernieuwd”

Stimulerende en steunende gesprekspartner

Zjaak Maas is voorzitter van de huidige raad van toezicht. “Na mijn opleiding aan de ‘academie voor educatieve arbeid’ De Kopse Hof in Nijmegen, werkte ik

een aantal jaren in het Dr. Leo Kannerhuis in Oosterbeek. Mijn hele loopbaan hield ik een speciaal plekje voor deze mensen met een stoornis in het autistisch spectrum. Ik was hoofd van een dagcentrum, werd adjunct-directeur, divisie manager, maar koos daarna toch weer voor de inhoud en de vernieuwing van de zorg. “Als projectleider en beleidsadviseur bij Amsta in Amsterdam (een fusieorganisatie tussen een aantal instellingen in de ouderenzorg en een organisatie voor mensen met een verstandelijke - soms meervoudige

Op 7 november 2024
werd de fusie officieel
bezegeld.

beperking, red.) heb ik een aantal mooie projecten kunnen realiseren, waarbij de autonomie en de emancipatie van mensen met een beperking centraal stonden. De laatste vijf jaar van mijn loopbaan heb ik met veel plezier gewerkt bij MEE Amstel en Zaan. Daar was ik betrokken bij de opzet van de buurtteams en het wijkgericht werken.”

In 2022 trad Zjaak toe tot het bestuur van Stichting Raad op Maat. Tijdens het fusieproces werd hij door scheidend rvt-voorzitter van LOC Marco van Es gevraagd of hij voorzitter wilde worden van de rvt van LOC. “Ik hoop dat we een steunende, stimulerende en open gesprekspartner kunnen zijn voor de bestuurders. Ik kijk uit naar een prettige samenwerking.”

Fusie is goede stap

Ook **Rieta van Staalduine** heeft een uitgebreide carrière in de zorg. Zij studeerde orthopedagogiek en werkte na haar studie in de psychiatrie en in de zorg als gedragswetenschapper met mensen met een ver-

standelijke beperking. “Ik vond ook al snel wat van het beleid. Zo kreeg ik de kans om zelf te werken aan een nieuwe organisatie. Ik werd eerst projectleider en later bestuurder van De kleine Johannes in Amsterdam. Daar leerde ik Loes den Dulk kennen, oprichter van Raad op

Maat. Uiteindelijk werkte ik ook nog bij Agis en Achmea, gaf ik leiding aan zorgkantoren, en was ik verantwoordelijk voor de inkoop van eerstelijnszorg. Zo heb ik veel kanten van het werk gezien - door mijn hele loopbaan heen. Na mijn pensionering kreeg ik de kans om helemaal aan de kant van de cliënt te gaan staan. Als lid van het bestuur van Raad op Maat en als voorzitter van de centrale cliëntenraad van Sint Jacob uit Haarlem. “Dat Raad op Maat en LOC sinds 1 januari 2025 gefuseerd zijn, is een goede stap. Samen kunnen we nog beter opkomen voor de belangen van de mensen om wie het gaat, of nog mooier, hen in de gelegenheid stellen zelf voor hun belangen op te komen. Daar wil ik me graag, ook vanuit deze nieuwe positie, voor blijven inzetten.”

Van Waardevolle zorg naar Waardevol leven

Lucie Huiskens heeft een achtergrond op het gebied van taalkunde en bedrijfskunde en heeft gewerkt in wetenschappelijke, industriële en adviesorganisaties,

onder meer als onderzoeker, interactie-ontwerper, design-manager en directeur. “Sinds 2002 ben ik vooral als adviseur en projectontwikkelaar actief op gebied van innovatie en ondernemerschap in de creatieve en

culturele sector. Ik ben eigenlijk altijd werkzaam op de raakvlakken van verschillende domeinen en het verbinden van verschillende werkelden en disciplines vind ik het leukste wat er is. Mijn ervaring is dat juist op de grenzen de meeste vernieuwing ontstaat.”

Ze kwam in aanraking met de ouderenzorg, toen ze als mantelzorger voor haar ouders veel te maken had met zowel thuiszorg als verpleeghuiszorg. Ze is ook jarenlang lid geweest van de centrale cliëntenraad van het verzorgingshuis van haar ouders. Het belang van waardevolle (ouderen)zorg kent ze uit de praktijk. “Ik heb toen de onmisbare kennis en ervaring vanuit LOC leren kennen. Gezien de gevolgen van de dubbele vergrijzing zie ik ook het belang van ontwikkelingen als burgerinitiatieven in de zorg en andere innovaties. Ik wil mijn professionele en bestuurlijke ervaring graag inzetten als lid van de rvt ter ondersteuning van de ontwikkeling van LOC op deze gebieden. Van waardevolle zorg naar waardevol leven!”

“Nog beter opkomen voor de belangen van de mensen om wie het gaat”

Domeinoverstijgende visie

Canan Ziylan is sinds 2023 lid van de raad van toezicht van LOC. Haar eerste kennismaking met LOC stamt uit haar rol als lid van de centrale cliëntenraad van Youké sterke jeugd. “LOC heeft

Youké vakkundig ondersteund in het opzetten van de medezeggenschapsstructuur vanuit cliëntenperspectief. Ook zijn we begeleid in het verder professionaliseren als cliëntenraad. Daarnaast ken ik LOC als aanjager van radicale vernieuwing in de ouderenzorg, vanuit mijn rol als docent-onderzoeker op het gebied van ouderenzorg bij Hogeschool Rotterdam. Ook daarin sprak de persoonlijke, waardegedreven aanpak van LOC mij aan. Het integraal gebruikmaken van bewezen effectieve methodieken mét als blijvende uitgangspunt de mens met de hulpvraag, in plaats van de hulpvraag op zichzelf. “Die waardevolle katalysatorfunctie van LOC versterk ik graag als lid van de raad van toezicht, met mijn domeinoverstijgende visie en werkzaamheden in het waardevol ouder worden in levensloopperspectief.”

*Zie ook het artikel op pagina 20 over Raad op Maat.
www.loc.nl*

LOC-Lidmaatschap

Ongekende voordelen

In deze nieuwe rubriek getiteld 'Wist je dat', vind je van nu af aan handige weetjes: over de voordelen van LOC-dienstverlening en het LOC-lidmaatschap. Want nog niet iedereen heeft ontdekt wat hij daar aan kan hebben.

Cliëntenraden en andere medezeggenschapsorganen weten soms niet dat ze lid zijn van LOC. Of welk lidmaatschapspakket ze hebben. En van welke diensten je dan gebruik kunt maken. Het mooie van het LOC-lidmaatschap is allereerst: je kunt gebruikmaken van een uitgebreid pakket aan diensten zonder bij te betalen.

***“Cliëntenraden
weten vaak niet dat
ze lid van LOC zijn”***

Zo kunnen leden elke werkdag onze gewaardeerde Vraagbaak (zie pagina 48) bellen of e-mailen. LOC-experts staan klaar om al je vragen te beantwoorden. Ook kunnen leden kosteloos deelnemen aan cursussen met open inschrijving, regionale bijeenkomsten en landelijke congressen. Bouw- en financiële experts kunnen ingeschakeld worden, en meer!

Weten of je al lid bent en welk lidmaatschapspakket je hebt? Neem gerust contact op met onze Vraagbaak (030 - 284 3200, vraagbaak@loc.nl). Meer over het lidmaatschap:

cliëntenraad.nl/lidmaatschap

Tekst: **Douwe Dronkert**

Nieuwe adviseur medezeggenschap Jeugd
Jessica Tokaya stelt zich voor:

“Als de stem van jongeren en ouders maar gehoord wordt”

Tekst: **Pien Heuts**

Iets willen in plaats van iets moeten. Dat is het sleutelwoord volgens Jessica Tokaya, de nieuwe LOC-adviseur Jeugd, als het om medezeggenschap in de jeugdzorg gaat. Niet vanuit de wettelijke verplichting een cliëntenraad oprichten, maar omdat je als jongeren, ouders en professionals de meerwaarde ziet van zeggenschap.

Wat is jouw achtergrond?

“Als bedrijfskundige werd ik in een ver verleden in de ziekenhuis- en verpleeghuiszorg gevraagd invulling te geven aan marketing de zorg. Naast het opstellen van marketingplannen behoorde patienttevredenheidsonderzoeken en focusgroepen ook tot mijn aandachtsgebieden en taken. Toen zag ik hoe enorm verschillend patiënten, bewoners, verpleegkundigen en artsen de zorg ervaren. Het is belangrijk als een arts zegt en doet wat goed voor je is. Maar als patiënt vind je bejegening en vertrouwen minstens zo belangrijk als het medische aspect. Je wilt gezien en gehoord worden. Wat betekent het voor mensen die zorg nodig hebben, moet altijd de hamvraag zijn.”

Hoe kwam je in de medezeggenschap terecht?

“Dat perspectief, wat betekent het voor degene die zorg krijgt, triggerde me steeds meer. Bij zorgorganisatie

Horizon, nu iHub familiezorg en onderwijs, kon ik mijn ei wél kwijt bij het ontwikkelen van een visie op medezeggenschap en het opzetten van een cliëntenraad.

Het bestuur ondersteunde me waar nodig en dat is een belangrijke voorwaarde om deze visie uit te kunnen rollen. Voor het antwoord op de vraag wat cliëntparticipatie écht betekent heb ik intensief met jongeren en ouders gesproken. Met een groep enthousiaste ouders, die zich wilden en nog steeds willen inzetten om mee te denken en mee te beslissen hoe de zorg anders, en waar mogelijk beter kan, heb ik samen met hen het Expertpanel opgezet.”

Licht eens toe?

“Het Expertpanel is onderdeel van het Ervaringshuis, waar ik projectleider van ben. Het is de afdeling binnen iHub waar alle vormen van cliëntparticipatie samenkomen. Wat is nodig om ouders en jongeren in hun

“Wat betekent het voor mensen die zorg krijgen, moet altijd de hamvraag zijn”

Jessica Tokaya: “Wat is nodig om de ervaringskennis en de persoonlijke kwaliteiten van jongeren en ouders mee te laten tellen?”

kracht te zetten, om hun ervaringskennis en hun persoonlijke kwaliteiten mee te laten tellen? Gelijkwaardigheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt. De stem van jongeren en ouders en hun ervaringsdeskundigheid is een enorme kracht.”

Hoe kwam LOC op je pad?

“Tijdens het opzetten van de centrale cliëntenraad bij iHub, waarvan ik nog steeds ondersteuner ben, heb ik veel aan LOC gehad. iHub wordt nu vaak als een succesverhaal gezien waardoor ik veelvuldig word gevraagd als gastspreker of voor workshops en bijeenkomsten. Zo heb ik ook meegeholpen met het organiseren van het Landelijk Event Jeugd van LOC, vorig jaar. Toen LOC mij voor deze functie vroeg heb ik volmondig ja gezegd.”

Wat ga je als adviseur medezeggenschap Jeugd doen?

“Bijdragen aan versterking van de medezeggenschap binnen de jeugdzorg. Daar is nog veel werk te doen. Zeggenschap is iets dat je moet willen als organisatie, niet omdat het een verplichting vanuit de Wmcz is. Het gaat erom te onderzoeken welke vorm van medezeggenschap het best bij jouw organisatie past. Dat kan een

cliëntenraad zijn, maar ook andere vormen zijn mogelijk. Als de stem van jongeren en ouders maar gehoord wordt. En de zorgorganisatie de medezeggenschap maar serieus neemt.”

Wat wil je de komende jaren bereiken?

“Dat LOC haar positie verstevigt binnen de sector Jeugd en dat we een gelijkwaardige gesprekspartner zijn aan alle tafels waar het over cliëntparticipatie en zeggenschap gaat. En dat we zoveel mogelijk cliëntenraden of andere vormen van passende medezeggenschap aan ons weten te binden. Dat is best een uitdaging. Maar als het om de stem van jongeren en ouders gaat, kijk ik altijd wat wél kan en wat wél helpt - in plaats van wat niet kan.”

Zie ook het artikel op pagina 34 over dienstverlening in de jeugdzorg en op pagina 38 over de cliëntenpanels binnen de Academische Werkplaats Jeugd. clientenraad.nl/jeugdzorg

Jessica Tokaya is als adviseur medezeggenschap Jeugd verbonden aan LOC.

Versterken cliëntmedezeggenschap jeugdzorg

“Een fijne plek creëren voor jongeren om mee te denken”

Tekst: **Tiske Boonstra**

Sinds de vernieuwde Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen in 2020 van kracht werd, hebben ook jeugdzorgorganisaties de plicht de medezeggenschap voor jongeren en ouders goed op te tuigen of te versterken. LOC helpt jaarlijks tien jeugdzorgaanbieders kosteloos daarbij. In deel 1 van een nieuwe serie: jeugdhulporganisatie Mevis. “Sluit aan bij jongeren en ouders.”

Wat is de juiste vorm van cliëntmedezeggenschap in de jeugdzorg? En hoe vind je daar de goede mensen voor? Hoe zorg je dat jongeren en ouders echt betrokken zijn en hoe hou je ze betrokken? Gaat het om voldoen aan de wet of gaat het om de stem van jongeren? Zomaar wat vragen die opkomen als je het over cliëntmedezeggenschap hebt. Met het project ‘Versterken medezeggenschap in de jeugdzorg’ ondersteunen we jaarlijks tien jeugdzorgorganisaties bij het opzetten en versterken van medezeggenschap. Ook organiseren

we online en fysieke bijeenkomsten, behartigen we de belangen van cliëntenraden in de jeugdzorg en vieren we in oktober de jaarlijkse Week van de Medezeggenschap. Vorig jaar ondersteunde LOC jeugdhulporganisatie Mevis in de zoektocht naar passende medezeggenschap. Anne-Marie, medewerker Mevis, en ouder en beoogd cliëntenraadslid Jarna vertellen over hun ervaringen.

Hoe zijn jullie aan de slag gegaan met de opzetten van medezeggenschap binnen Mevis?

Anne-Marie: “We waren ons natuurlijk meteen bewust van het belang en de wens om een cliëntenraad te hebben. En juist ook met de kennis en inbreng van de cliënten medezeggenschap opzetten en vormgeven - dat is leuk en belangrijk. We hebben ervoor gekozen om het in alle rust op te pakken na de hectiek van het opstarten van de zorgorganisatie. Het is ook best even zoeken;

“Een cliëntenraad met voelsprietten en veel contact met jongeren zelf is ideaal”

“Het is essentieel aan te sluiten bij jongeren en ouders in plaats van hun te vragen aan te sluiten bij het beleid.”

daarom ben ik eerst gaan kijken hoe anderen het doen. Je wilt als je begint ook meteen ouders, jongeren en medewerkers betrekken, want hun inbreng is goud.”

Jarna: “Via een medewerker uit het wijkteam werd ik benaderd of ik wilde meedenken. Omdat ik ook in de medezeggenschap op school actief ben, had ik wel ideeën. Medezeggenschap vind ik leuk, het past bij me. We moeten nog wel bepaalde kaders en rollen definiëren. Het is belangrijk dat er een kartrekker is die het proces in beweging houdt. Via LOC leerde ik eigenlijk pas écht wat er allemaal komt kijken bij het vinden en realiseren van passende medezeggenschap.”

Hoe kwam LOC op jullie pad?

Anne-Marie: “Ik las online over LOC en heb contact opgenomen. Ik had ook andere organisaties gevonden die hulp bieden, maar jullie spraken me het meest aan. Uit een eerste gesprek bleek dat jullie veel wisten over wat kan/mag/moet en hoe je daar handen en voeten aan kunt geven. In drie sessies bij ons op locatie zijn we aan de slag gegaan met uitgangspunten, mogelijkheden en afspraken. LOC heeft intensief geholpen bij het nadenken over en zoeken naar wat écht bij ons past en hoe we dat binnen de kaders van de wet kunnen vormgeven.”

Jarna: “Zo’n proces geeft ook ruimte en mogelijkheden

om mee te bouwen aan de organisatie en écht je stem en die van de andere cliënten te laten horen. Juist omdat je meebouwt aan die nieuwe raad. Het prikkelt je om als cliënt/familie na te denken over waar zorg en ondersteuning en ook de medezeggenschap aan moeten voldoen. En dat is, juist in jeugdzorg, écht nodig. We wilden ook een dynamische raad: verhalen ontvangen en delen en van daaruit medezeggenschap binnen Mevis in de praktijk brengen. Dat is anders dan alleen beleidsstukken lezen en vanaf papier meedenken.”

Waar liepen jullie tegenaan?

Anne-Marie: “Het is en blijft lastig om jongeren te werven. Je moet positief blijven denken en kijken naar hun belang. Dat vergt creatief denken en ook gebruikmaken van je netwerk. Je moet een fijne plek creëren voor jongeren om mee te denken. En ook zorgen dat medewerkers de raad gaan kennen en signalen kunnen doorspelen, zonder dat dat een verplichting is. Ideaal is wat ons betreft een kleine cliëntenraad met voelsprietten en veel contact met jongeren zelf.”

Jarna: “Essentieel is het om aan te sluiten bij jongeren en ouders. In plaats van hun te vragen aan te sluiten bij het beleid. Je bent een luisterend oor. Je zorgt dat signalen op de juiste plek in de organisatie

Samen bouwen aan jeugdzorg die echt bijdraagt aan wat voor jongeren en hun omgeving belangrijk is.

terechtkomen en dat er ook wat mee gebeurt. Dat brengt duidelijkheid bij jongeren en je leert er zelf ook weer van.”

Tips voor anderen die medezeggenschap gaan opzetten?

Anne-Marie: “Oriënteer je breed op wat je wilt en waar je vragen liggen. Maar hou het bij je eigen mogelijkheden en keuzes. Niemand kan vertellen wat bij jou past.”

Jarna: “Er kan ook veel meer dan het ‘kale plaatje’ van een cliëntenraad in te kleuren. Als je het maar laagdrempelig houdt en dicht bij de organisatie. We zijn er nog niet helemaal, maar gaan de goede kant op. En de hulp en ondersteuning van LOC was waardevol. Van tevoren lijkt het een berg en heb je nog niet echt een beeld bij medezeggenschap. Maar er is hulp en er zijn voorbeelden.”

Meer weten?

LOC heeft veel ervaring in het opzetten en aan laten

sluiten van cliëntmedezeggenschap bij de jongeren en ouders om wie het gaat. Hun invloed op hoe de medezeggenschap in de jeugdzorg eruit ziet is essentieel. Medezeggenschap is iets wat je samen doet. In openheid leren van elkaar en vanuit respect en vertrouwen samen bouwen aan jeugdzorg die echt bijdraagt aan wat voor jongeren en hun omgeving belangrijk is.

Meer weten over medezeggenschap in de jeugdzorg en de voordelen van het lidmaatschap van LOC: vraagbaak@loc.nl en www.clientenraad.nl voor informatie, ondersteuning, trainingen en sparsessies.

Zie ook het interview op pagina 32-33 met Jessica Tokaya, sinds januari als adviseur medezeggenschap jeugd verbonden aan LOC. En pagina 38 over de Academische Werkplaats Jeugd.

Tiske Boonstra is als trainer en adviseur medezeggenschap verbonden aan LOC.

Wat delen mensen op sociale media?

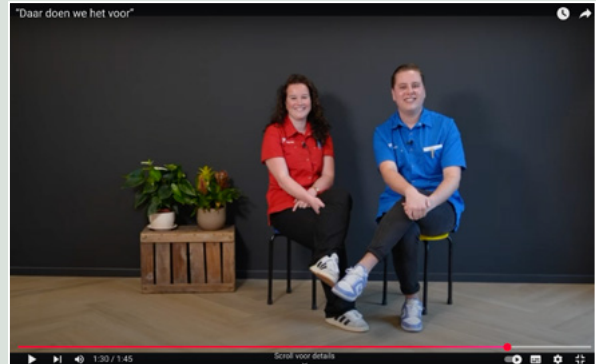
Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

“Wat ongemakkelijk als cliënt, maar heb zelfs steentje kunnen bijdragen”

“Onze ambassadeur Wil Wilders is met Anita Meijer op pad geweest naar een bijeenkomst inzake Radicale vernieuwing in het kader van zijn ambassadeursschap. Hier is zijn verslag van deze bijeenkomst.” Radicale vernieuwing is een LOC-initiatief.

Radicale vernieuwing
www.loc.nl/steentje

“Daar doen we het voor”

De passie kunnen ervaren die de reden is geweest om in de zorg te werken. Cederhof laat weten hoe trots ze zijn op de mensen die zorg en ondersteuning bieden in deze gepassioneerde, veelbekeken video!

Radicale vernieuwing zorg
www.loc.nl/daarvoor

“Hoe zijn de broodkosten precies berekend?”

Reactie LOC: We hebben de broodkosten als volgt berekend volgens de bedragen van het Nibud:
www.loc.nl/berekening-broodkosten

“Moet cliëntenraad alle groepsgerichte huisregels toetsen?”

“Gaat het hier om algemene huisregels van de organisatie of moeten alle (woon) groepen hun eigen groepsgerichte huisregels toetsen bij de cliëntenraad?”

www.loc.nl/huisregels-groep

Cliëntenpanel jongeren en ouders onmisbaar binnen Academische Werkplaats Jeugd

“We willen dat de jeugdhulp verbetert”

Tekst: **Tina Bakker**

Binnen de Academische Werkplaats Jeugd, die als doel heeft de kwaliteit van jeugdzorg te verbeteren, is LOC sinds de start in 2015 actief. LOC-adviseur Tina Bakker zette zich de afgelopen jaren in om met het door LOC opgezette cliëntenpanel samen met jongeren en ouders te zorgen dat het cliëntperspectief centraal staat.

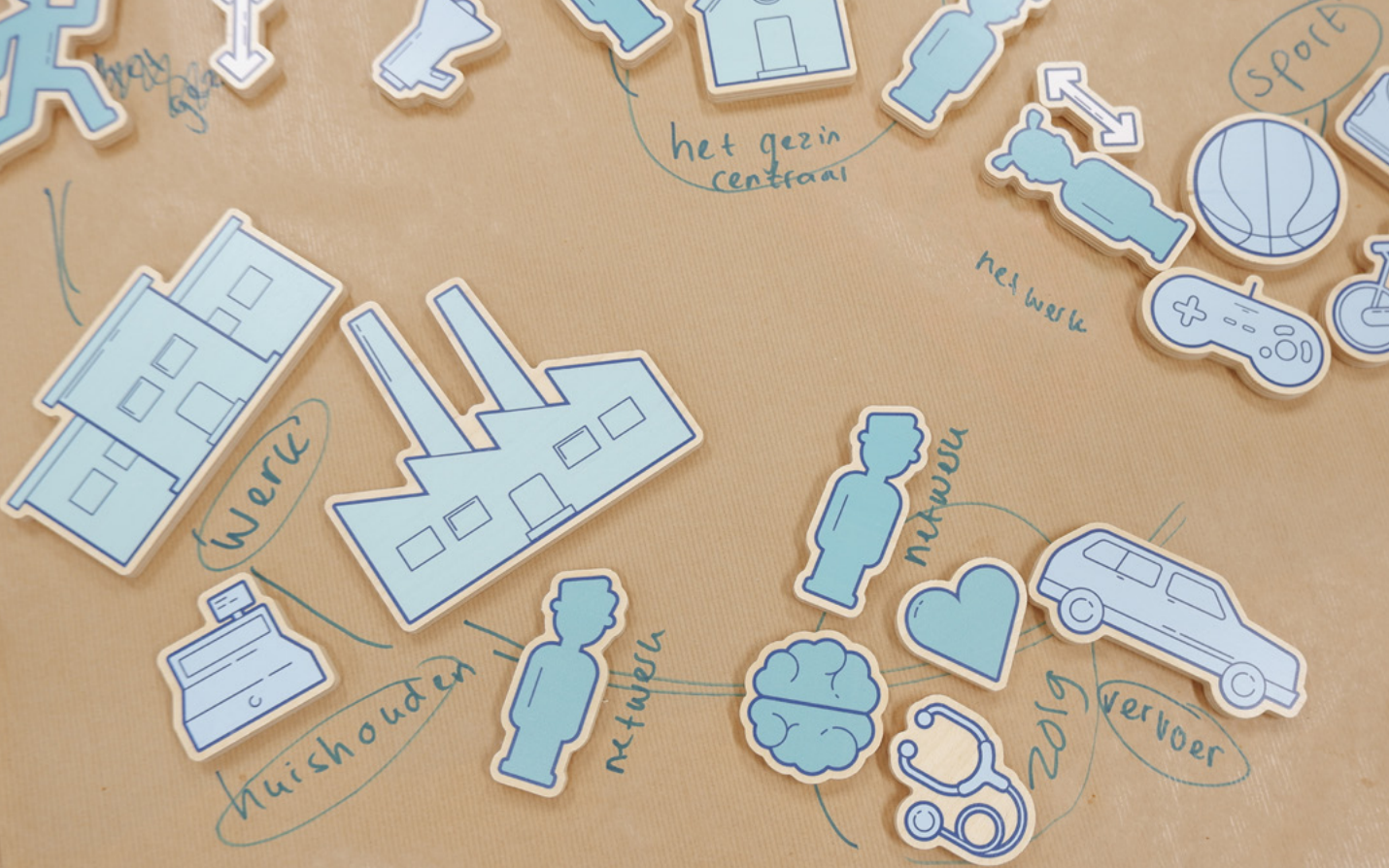
De Academische Werkplaats Jeugd in Tilburg is een structureel samenwerkingsverband van zestien organisaties. Het is een netwerk waar kennis wordt verzameld over jeugdhulp met als doel de kwaliteit van de jeugdzorg te verbeteren. In het netwerk zitten jongeren, ouders, LOC, ggz-instellingen, jeugdzorgorganisaties, GGD'en, gemeenten, hogescholen Avans en Fontys en de Universiteit Tilburg. LOC, sinds de start in 2015 een van de zestien deelnemers van de AW Jeugdwerkplaats, zorgt dat het perspectief van kinderen, jongeren en ouders onderdeel is van het wetenschappelijk onderzoek dat plaats heeft. De laatste jaren is een vast panel van

jongeren en ouders, het zo geheten cliëntenpanel, actief betrokken bij onderzoeken. Het panel werkt nauw samen met het Zeeuws-Brabants netwerk van jongeren, ouders en ervaringsdeskundigen (ZeBra). LOC faciliteert en ondersteunt het panel.

Ontwikkeling, participatie

De deelname van jongeren en ouders aan de werkplaats is in tien jaar flink verbeterd. Van het bijwonen van vergaderingen en vooral luisteren, hebben jongeren en ouders nu meer inbreng en invloed op onderzoek. Sinds 2019 is het cliëntenpanel actief. Het panel geeft gevraagd en ongevraagd advies en is vertegenwoordigd bij overleggen waar besluiten worden genomen. Tijdens een van die overleggen presenteerde het cliëntenpanel ideeën over participatie van jongeren en ouders bij onderzoek vanuit de werkplaats. Het is mooi om te zien dat er nu, ruim vijf jaar na de oprichting van

“Ook voor ouders is het belangrijk dat ze hun verhaal kwijt kunnen”

In het kader van het project ‘Hoe gaat het nu eigenlijk met de ouders?’ bedachten ervaringsdeskundige ouders samen met professionals oplossingsrichtingen.

het cliëntenpanel, budget is om processen zodanig te organiseren dat de stem van jongeren en ouders in het onderzoeksproces wordt meegenomen.

Belang

De leden van het cliëntenpanel zien en ervaren het belang van hun bijdrage aan onderzoek. “We willen dat de jeugdhulp verbetert. Daar is onderzoek voor nodig”, zeggen ze. Binnen de werkplaats werken deelnemers samen. Dat is soms een uitdaging; niet altijd begrijp je elkaars taal. Cliënt, jeugdprofessional, beleidsadviseur, bestuurder, onderzoeker - iedereen kijkt anders en vanuit het eigen perspectief naar jeugdhulp. Er is tijd nodig om elkaars perspectief te leren kennen, om gedachten en ervaringen uit te wisselen en zo tot een gezamenlijk verhaal en belang te komen. Uitwisseling gebeurt niet alleen in gesprekken maar ook door samen aan de slag te gaan.

Hoe gaat het eigenlijk met de ouders?

Een mooi voorbeeld is het project 'Hoe gaat het eigenlijk met de ouders?' waar verschillende perspectieven samenkomen en tot iets moois leiden. Als ouders hulp vragen bij de gemeente heeft dat gevolgen voor het

hele gezin. Behalve dat ouders zich vooral zorgen maken over het kind, zijn ouders ook druk met het organiseren van afspraken. Denk bijvoorbeeld aan vrij vragen van het werk om naar een afspraak te gaan, formulieren invullen, uitleg geven over de hulp voor het kind aan anderen en zorgen dat alle dagelijkse zaken nog zoveel mogelijk kunnen doorgaan. Dit heeft invloed op het welbevinden van ouders. Voor hen is het fijn en goed als zij hun verhaal kwijt kunnen. Iets dat niet vanzelfsprekend is. Het ontbreekt jeugdprofessionals aan tijd - het is belangrijk dat er snel iets geregeld wordt voor het kind dat is aangemeld. Of jeugdprofessionals vinden het spannend om de vraag ‘Hoe gaat het eigenlijk met u?’ te stellen. Er kunnen (meer) problemen naar voren komen, waar ze geen ondersteuning bij kunnen bieden.

Waardevol hulpmiddel

Met financiering van ZonMw is het project gestart gericht op hoe het gaat met ouders. Onderzoekers van de GGD West-Brabant en het Centre of Expertise Perspectief in Gezondheid van Avans Hogeschool vroegen onder andere aan ouders, jeugdprofessionals, gemeentelijke beleidsmakers en ook LOC om mee te denken over hoe je het gesprek tussen ouders die hun

kind aanmelden voor jeugdhulp en medewerkers van de gemeente op gang brengt. Tijdens vijf bijeenkomsten waarin ouders centraal stonden en de verschillende perspectieven werden uitgewisseld, ontstond het idee voor een tool die kan helpen. Deze tool bestaat uit gesprekskaarten met vragen zoals ‘Kom je voldoende toe aan je rol als ouder, partner of werknemer?’ Of ‘Doe je leuke dingen met de kinderen?’ Ouders kiezen zelf waar ze over willen praten.

De eerste ervaringen met de in de praktijk geteste tool zijn positief. Ouders geven aan zich gehoord te voelen en beter inzicht te krijgen in hoe het met hen gaat. Zelf heb ik de tool ook uitgeprobeerd met ouders van jongeren die ik begeleid. En ik heb zo zelf ervaren dat met behulp van de tool het gesprek anders verliep. Ouders vertelden meer over zichzelf, over het dagelijks leven en over hun wensen en toekomstplannen voor

“Het cliëntenpanel legt soms een kloof tussen praktijk en wetenschap bloot”

zichzelf en het gezin. Een ouder gaf aan “het zo leuk te vinden, dat je zo’n gesprek met kaarten eigenlijk vaker moet doen.” Voor mij een signaal dat de tool een waardevol hulpmiddel is.

Toekomst

Hoewel de samenwerking tussen het cliëntenpanel en de andere leden van de werkplaats goed gaat, lijkt er soms sprake van een kloof tussen praktijk en wetenschap. Zo zijn bijvoorbeeld aanvragen voor onderzoek en artikelen over resultaten moeilijk om te lezen en te begrijpen. Helaas is dit niet helemaal te voorkomen. Er wordt nagedacht over manieren om jongeren en ouders in het cliëntenpanel informatie te geven over (wetenschappelijk) onderzoek, bijvoorbeeld door een training te organiseren.

Iets anders dat aandacht vraagt is dat het cliëntenpanel aangeeft dat “mooie onderzoeksrapporten te snel in een bureaula verdwijnen waardoor er niets mee gebeurt.” Het panel wil dat onderzoeksresultaten onder een breed publiek en op een toegankelijke manier gedeeld worden. Zodat de resultaten meer kans krijgen om bij te dragen aan het verbeteren van de kwaliteit van de jeugdhulp.

Meer weten?

Artikelen over recent onderzoek waar het cliëntenpanel bij betrokken is:

www.loc.nl/eyeopener

www.loc.nl/later

www.loc.nl/soepele-overgang

Zie ook het artikel op pagina 34 over cliëntenraden in de jeugdzorg en het interview met de nieuwe LOC-adviseur medezeggenschap jeugd Jessica Tokaya op pagina 32.

Tina Bakker is als adviseur Jeugd verbonden aan LOC.

Kunstmatige intelligentie en Waardevolle zorg

LOC over de ‘AI-revolutie’ van minister Agema

Tekst: **Douwe Dronkert**

Cliëntenraden en LOC Waardevolle zorg zien dat administratieve lasten drastisch verminderen noodzakelijk is en mogelijk. Het is belangrijk dat ook de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie hiervoor benut worden. De manier waaróp vraagt wel aandacht.

De uitdagingen waar we deze (komende) tijd voor staan zijn al heel lang bekend. Cliëntenraden en LOC benadrukken steeds dat Waardevolle zorg gaat over dat mensen het middelpunt van de zorg zijn. In de voornemens van de zorgminister Agema om de administratieve tijd te halveren, zijn economie en systemen (waaronder technologie) nog veelal het uitgangspunt. Het geld zou op zijn, er zouden niet genoeg mensen zijn die in de zorg kunnen werken, dus een groot beroep op ‘AI’. Door anders te kijken en organiseren kunnen we veel problemen voorkomen en oplossen, weet LOC.

Individuele mens voorop

Er is structureel bewust niet geïnvesteerd in mensen en menselijkheid in de zorg. Door eenzijdige focus op financiën en tekorten blijven menswaardige oplossingen veelal buiten beschouwing. Cliënten, naasten en professionals raken steeds verder in de knel én vertrekken uit de zorg. Administratieve lastenvermindering die leidt tot

“Menswaardige oplossingen blijven veelal buiten beschouwing”

Waardevolle zorg, vergt het verleggen van de focus en investeringen naar oplossingen die allereerst uitgaan van wat mensen graag willen. Kunstmatige intelligentie kan vervolgens ondersteunen.

Betrek cliënten(raden), naasten, professionals en burgers bij alle keuzes over de zorg - laat hen daar mede-eigenaar van zijn. Ook van hun zorgdata (en niet via opt-out). Gebruik technologie-aanbieders die dit alles respecteren. En laat cliënten altijd kiezen of ze door een mens of technologie geholpen willen worden.

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC en werkt als ondernemer met AI.

Terugblik online sparsessies zeggenschap in de buurt

“Laat de behoeften van mensen leidend zijn”

Tekst: **Tiske Boonstra** en **Willeke Krijgheld**

Sinds ruim een jaar organiseert LOC online ontmoetingen voor iedereen die wil meedenken en ervaringen wil delen over (mede)zeggenschap in wijk en buurt. Hoe bouwen we aan een zorgzame gemeenschap waar iedereen kan meedoen. En je invloed hebt op zorg en welzijn in de wijk. Een terugblik op de ‘sparsessies’.

Op heel veel plekken in het land werken mensen aan zorg in eigen buurt, zo blijkt uit de sparsessies. Een greep uit de onderwerpen die langskwamen: dorpstafels, buurtcirkels, appgroepen, hofjes, dorps-ondersteuners, wijkscans, contactpersonen welzijn, maotwerkers en (vastgelopen) ecosystemen. We hoorden over kartrekkers en voorlopers die enthousiasmeren, de weg vrijmaken en laten zien hoe het anders kan. Maar we zagen ook voorbeelden waarbij het tegengaat. Waarom lukt het niet om in een flat waar veel verschillende zorgaanbieders actief zijn, één dedicated zorgteam op te richten? Niet alleen efficiënt, maar het brengt ook de mensen die zorg nodig hebben met elkaar in contact. En waarom de financiële stekker getrokken uit een bloeiende ontmoetingsplek (met gratis koffie) waar mensen die ambulante ggz-zorg krijgen, elkaar onder begeleiding kunnen ontmoeten?

Naar elkaar omkijken

In de online ontmoetingen bleek elke keer hoe belangrijk het is zeggenschap in wijk of buurt verder te ontwikkelen. Zodat zorg en hulp écht kunnen aansluiten bij hoe mensen met elkaar willen samenleven. Zonder blauwdruk; de situatie in een dorp in Zuid-Limburg verschilt immers totaal van die in hartje Rotterdam. Dat het normaal wordt dat we naar elkaar omkijken en zorg, hulp en ondersteuning samen invullen. En dat we niet afwachten tot iemand anders of de zorgorganisatie het regelt. Zorg en ondersteuning is van ons en voor ons; daar hebben we elkaar bij nodig.

Durven omdenken

Dat ‘gewoon beginnen’ een dooddoener is - daar waren de meeste deelnemers aan de sparsessies het wel over eens. Er is wel degelijk wat nodig. Niet alleen de behoefte en inspiratie vanuit de gemeenschap om het

“Laat zorg en hulp écht aansluiten bij hoe mensen met elkaar willen samenleven”

Zorg en ondersteuning zijn van ons en voor ons; daar hebben we elkaar bij nodig.

anders te doen, maar ook om te durven omdenken. Eigen, persoonlijke ideeën, los durven laten om samen tot echte invloed en zeggenschap te komen. Laat de behoefte van mensen leidend zijn en zorg ervoor dat er lokaal ruimte is om welzijn en zorg zodanig te organiseren dat het past bij lokale logica en manieren van organiseren, luidde het advies. En borg de invloed van betrokkenen. Leg niet op, maar benut samen potentie. Dat inspireert anderen ook om aan de slag te gaan.

Meer weten?

LOC en de door LOC ondersteunde beweging Radicale vernieuwing bouwen aan een samenleving waar iedereen ertoe doet en mee kan doen. Met zorgzame gemeenschappen waarin iedereen op de voor hem of haar juiste plek kan wonen, zorg en hulp krijgt en een waardevol leven kan leiden. Een samenleving bovendien waarin mensen zelf invloed hebben (www.radicalevernieuwing.nl).

Meer weten of behoefte aan ondersteuning van LOC bij het verder brengen en organiseren van het lokale samenspel in zorg en hulp? We denken graag mee en bieden begeleiding op maat. Vanuit LOC is onder andere adviseur lokale zeggenschap Annemarie van de Wal actief op dit onderwerp.

LOC-vrijwilliger Wolter Koster komt graag langs om een presentatie te geven en in gesprek te gaan over de nieuwe kijk op zeggenschap.

Houd de LOC-agenda in de gaten voor komende online

Inspiratiekaarten

Tal van inzichten hebben we gebundeld in twee inspiratiekaarten: ‘Aan de slag met zorgzame buurten’ en ‘Ontwikkeling naar zeggenschap vanuit de wijk/buurt /dorp’. In beide bewaarkaarten vind je handvatten om stappen te zetten in de ontwikkeling naar zorgzame buurten. Ook het perspectief om zeggenschap over zorg en ondersteuning lokaal te organiseren, komt uitgebreid aan bod. Hoe kun je als buurt, wijk, dorp weer meer het heft in eigen handen nemen, zodat zorg en welzijn écht aansluiten bij de lokale samenleving. Cliëntenraden die lid zijn van LOC kunnen de kaarten gratis downloaden via www.clientenraad.nl.

sparsessies. Heb je mooie voorbeelden om te delen, een vraag of dilemma dat je wil inbrengen, haak aan. Meer weten? Kijk op www.clientenraad.nl of neem contact op via vraagbaak@loc.nl

Zie ook het artikel op pagina 8 over het Generiek kompas en pagina 10 over het hoofdlijnenakkoord ouderenzorg. En pagina 48 over regionale participatiehubs.

Willeke Krijgheld is als belangenbehartiger lokale zeggenschap verbonden aan LOC. Tiske Boonstra is adviseur medezeggenschap voor LOC.

Ervaringsdeskundige Jorgen Bunte
over zijn vrijwilligerswerk:

“Afhankelijkheid wordt gecreëerd door je omgeving”

Jorgen Bunte: “De neiging mensen klein te houden is groot.”

Hoe lukt het mensen ondanks tegenslagen of andere hobbels waarde aan hun leven te geven? En wat drijft en motiveert hen van waarde en betekenis te zijn voor anderen? In deze aflevering vertelt Jorgen Bunte over hoe zijn beperking hem helpt anderen te helpen.

“Ik heb geen drama-achtergrond”, benadrukt Jorgen Bunte, als hij vertelt hoe hij als jochie van zes jaar in een logeerkamer ging wonen. “Ik heb misschien een andere jeugd gehad dan andere kinderen, maar het heeft me ook sterker gemaakt. Mijn moeder, overleden vader, broers en zus zijn altijd een hele goede achterwacht geweest. Nog steeds trouwens en dat geldt ook voor mijn vrienden.”

Jorgen vertelt met humor en zelfspot over zijn “Oost-Indische beperking”. Zijn licht verstandelijke beperking en adhd komen hem vaak goed uit. “Als ik geen zin heb om schoon te maken heb ik altijd een smoes.” In zijn lichte appartement binnen de woonvoorziening van Ons Tweede Thuis vertelt hij uitgebreid over zijn vrijwilligerswerk als activiteitenbegeleider, als ervaringsdeskundige en zijn medezeggenschapsactiviteiten in de adviesraad van Raad op Maat en in de locatieraad van Ons Tweede Thuis. Het woord ‘realistisch’ valt vaak. “Je kunt wel willen dat mensen precies de zorg en ondersteuning krijgen die ze willen, maar het moet wel kunnen.”

Beperking als kracht

Al zestien jaar werkt hij als activiteitenbegeleider. “Ik snap als geen ander wat het betekent om begeleid te worden. Ik gebruik mijn beperking als kracht, niet als zwakte. Daarom kan ik zo goed met ouderen met dementie omgaan. Een mevrouw met loopdrang viel heel vaak. Het lukte me haar te leren samen even pauze te nemen, waardoor ze minder viel. Een ander voorbeeld: een meneer op de afdeling wilde niet meer eten. Wettelijk moet de zorgorganisatie iemand driemaal daags voeding geven. Ik heb met de verzorgenden gepraat en uiteindelijk was het compromis: hij krijgt eten en kan zelf bepalen wat hij ermee doet. De dwang was er dus af. Het geeft voldoening om ‘om’ te denken en door al die regels en protocollen heen te kijken.”

Afhankelijkheid wordt gecreëerd door je omgeving, niet door jezelf, weet Jorgen. “Mensen kunnen veel meer, als je ze maar ruimte geeft én ze stimuleert.” Dat merkt hij ook op de dagbesteding voor mensen met een ernstige meervoudige beperking. “Ik kijk anders. Zes mensen zitten in dezelfde ruimte in hun eigen wereld. Door tóch te proberen ze met elkaar dingen te laten doen - gewoon

“Het geeft voldoening om ‘om’ te denken en door alle regels heen te kijken”

samen pittenzakjes in een emmertje stoppen - ontstaat een andere sfeer.”

Goede leerschool

Lange tijd was Jorgen actief in de centrale cliëntenraad van Ons Tweede Thuis. “Dat was een hele goede leerschool. Vooral ook om te zien dat het niet makkelijk is een zorgorganisatie te runnen. Maar zorg kan altijd beter, daarom is medezeggenschap zo belangrijk. Zeker voor mensen met een beperking. Er wordt namelijk altijd óver je beslist en de neiging mensen klein te houden, is groot. In de ervaringsdeskundigengroep van Ons Tweede Thuis hebben we het veel over dit stigma. Ik word daar echt pissig van. Waarom krijgt mijn persoonlijk begeleider of bewindvoerder dingen bij de gemeente meteen geregeld en bij mij gebeurt er na tien keer bellen nóg niets.”

Nee, tenzij...

Jorgen staat op en pakt wat brochures uit de la. Het is informatiemateriaal van Raad op Maat, fusiepartner van LOC en actief in de medezeggenschap voor mensen met een beperking. “Raad op Maat heeft me het vertrouwen in de zorg teruggegeven. Vooral door alle informatie over de Wet zorg en dwang. Een begeleider heeft niets over je te zeggen, tenzij... Die duidelijkheid is voor mij als individu en bewoner die zich goed kan redden, een feestje.” Inbreng van cliënten is een voorwaarde voor goede zorg en ondersteuning, vindt Jorgen. Daarom vindt hij bijeenkomsten van de door LOC ondersteunde radicale vernieuwingsbeweging belangrijk. “Het zijn fantastische bijeenkomsten, vooral ook omdat je met mensen uit andere zorgsectoren in contact komt en ervaringen kunt uitwisselen. Daardoor zie ik ook dat het bij Ons Tweede Thuis allemaal best goed geregeld is. Dat ik de hulp krijg me de steeds verder te ontwikkelen.”

 Tekst: Pien Heuts

“Het is belangrijk dat je je veilig voelt in de raad”

Ruim 1300 cliëntenraden in zorg en welzijn behartigen de belangen van mensen die zorg nodig hebben. LOC ondersteunt hen daarbij met trainingen, cursussen, adviezen, netwerkbijeenkomsten en andere diensten. In de rubriek cliënt en raad vertellen cliëntenraadsleden over hun werk, onderliggende motivaties en de wederzijdse versterking met LOC. In deze aflevering: Zainab Mohabbat (28), lid van de centrale cliëntenraad van HVO Querido.

HVO Querido is een organisatie in Amsterdam die opvang, begeleiding en dagactiviteiten biedt aan mensen die proberen om zelf opnieuw regie over hun leven te krijgen en die te behouden na een periode van ontregeling. HVO Querido heeft een centrale cliëntenraad en daarnaast cliëntenraden en bewonerscommissies voor de locaties.

Wat is je achtergrond?

“Ik ben een periode dakloos geweest na mijn 18e en kwam in contact met HVO Querido. Ik heb twee jaar ambulant gewoond en heb vier jaar begeleiding ontvangen van HVO Querido. Inmiddels heb ik geen begeleiding meer, heb ik een eigen woonruimte, heb ik een opleiding voor ademcoaching gevolgd en ben

ik bezig met een doula-opleiding (holistische hulp bij zwangerschap en bevalling, red.). Binnenkort hoop ik moeder te worden.“

Hoe kwam je in de centrale cliëntenraad terecht?

“Per ongeluk. Ik woonde inmiddels anderhalf jaar begeleid bij HVO en deed mee aan allerlei activiteiten. Zoals een sportproject. Het was heel laagdrempelig en een fijne groep. Maar toen werd het project stopgezet. Ik ben met de mensen gaan zitten, heb een flipover neergezet en heb hun gevraagd waarom het project zou moeten blijven bestaan. Daarop vroeg iemand me aspirant-lid te worden van de centrale cliëntenraad. Inmiddels ben ik zes jaar lid. Voor mij is zingeving heel belangrijk. Vandaar ook bijvoorbeeld mijn betrokkenheid toen het sportproject stopte. Ik denk dat het belangrijk is dat je als mens doet wat jou zin geeft. En dat is ook iets wat ik gevraagd heb tijdens een sollicitatieronde met de directeur: wat doet er voor jou toe?”

Hoe vergaat het de raad?

“Ik denk eigenlijk dat we als ccr te weinig tijd nemen om stil te staan bij wat we bereiken. En dat dat wel belangrijk is en we daar momenten voor (moeten) inplannen. Om erbij stil te staan waarom we als cliëntenraad doen wat we doen. Anders kun je geleefd worden door allerlei deadlines vanuit de organisatie. We zijn op dit moment niet op sterkte als raad: we zijn van elf leden naar vijf leden gegaan. Wat een succes is, is dat we goed samenwerken als raad én veel gedaan krijgen. Ook door ons goed te laten informeren over onze rechten en plichten. Want als je weet wat je als cliëntenraad kan en mag, kun je ook sneller schakelen richting de organisatie. Daarbij heeft de scholing van LOC ook geholpen.”

Wat is op dit moment een belangrijk thema?

“Het werven van raadsleden. Ik denk dat het belangrijk is dat mensen weten dat je in de cliëntenraad ook weer andere en/of nieuwe vaardigheden kunt leren en dat je wat kunt betekenen voor de cliënten. Ook een belangrijk thema is het contact met de achterban, met name met de ambulante cliënten. Hoe bereiken we hen?”

“Als je een goed raadslid wilt zijn, investeer in jezelf én de raad”

Wat heb je geleerd?

“Als je een goed raadslid wilt zijn, investeer dan in jezelf én in de raad. Zorg goed voor jezelf. Vraag hulp aan de raad of de ondersteuner.”

Wat vind je belangrijk in het raadswerk?

“Dat je je veilig voelt in de cliëntenraad: daar hebben zowel de raadsleden als de ondersteuner een rol in. Daarnaast is het van belang om als raad de punten die je gaat bespreken met de directeur/manager met elkaar voor te bespreken. Wie gaat wat zeggen? Wordt op deze manier het punt van de raad duidelijk? En daarbij is scholing dus ook belangrijk, dat je weet waar het over gaat en wat je kan en mag als cliëntenraad. Het is van belang om als cliëntenraad hier zelf regie over te nemen: waar willen we ons over laten informeren of trainen? Zo word je sterker als cliëntenraad en dus ook als cliëntenraadslid.”

Xandra van der Kruk-Ras is als trainer en belangenbehartiger verbonden aan LOC.

Meer informatie: www.clientenraad.nl

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras**

Deze rubriek behandelt veelgestelde vragen aan LOC-Vraagbaak

Regionale participatiehubs

Versterken van de betrokkenheid van burgers, cliënten, patiënten bij keuzes en oplossingen in de zorg. Dat is het doel van regionale participatiehubs.

Hoe zit dat?

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Ruth Irik is eerste aanspreekpunt voor de Vraagbaak.

Meer informatie

www.clientenraad.nl

U kunt ook contact opnemen met de Vraagbaak LOC. Deze is iedere werkdag tijdens kantooruren te bereiken op: 030-2843200 of via vraagbaak@loc.nl

Wat is een regionale participatiehub?

Een participatiehub is een netwerk van organisaties en mensen die in de regio burgers, patiënten en cliënten vertegenwoordigen bij regionale vraagstukken op het gebied van gezondheid, zorg en ondersteuning. De hubs maken gebruik van regionale burger- en cliëntenorganisaties met ervaring op het gebied van participatie van burgers, cliënten en patiënten. De participatiehub creëert een omgeving waarin diverse belanghebbenden, zoals inwoners, bedrijven en overheidsinstanties, kunnen samenwerken aan gemeenschappelijke doelen en projecten.

Wat doet de regionale hub?

De participatiehub legt verbindingen tussen verschillende belanghebbenden. Een hub zorgt dat een passende mix van (vertegenwoordigers van) burgers, cliënten en patiënten betrokken wordt bij regionale vraagstukken op het gebied van gezondheid, zorg en ondersteuning. Afhankelijk van het vraagstuk kan het belangenbehartiging voor alle doelgroepen zijn of specifiek voor een bepaalde doelgroep. Ook is het de bedoeling dat de hub daarbij de verbinding legt tussen de leefwereld en de systeemwereld.

Waarom die hubs?

De overheid wil dat burgers, cliënten en patiënten meer invloed hebben op besluitvorming in de zorg. Zoals bij het Integraal Zorgakkoord. Uit een vooronderzoek naar de invloed

van burgers, cliënten en patiënten bleek dat er veel draagvlak is voor burgerparticipatie. Maar het is nog nergens goed geborgd. Regio's verschillen sterk in de mate waarin participatie al vorm krijgt. Verschillende vormen van participatie, zoals adviesraden Sociaal Domein, cliëntenraden, burgerberaden en -panels, collectieve belangenbehartigers, individuele ervaringsdeskundigen en inwonersinitiatieven, kunnen elkaar versterken.

Wie zitten er in de hubs?

In de regionale hub zitten organisaties en mensen die in de regio de burgers, cliënten en patiënten vertegenwoordigen. Het is de bedoeling dat de verschillende participanten samenwerken in de regionale participatiehub.

Hoe komen die tot stand?

In iedere regio is een zogeheten kwartiermaker. Met als taak in de regio te onderzoeken welke participatievraagstukken er zijn. Maar ook welke organisaties en mensen al actief zijn in lokale en regionale participatie. Er zijn subsidies via ZonMw om de regionale participatiehubs op te zetten en draaiende te houden.

Wat kun je er als cliëntenraad mee?

Vanwege hun kennis over wat er in de regio gebeurt, is het belangrijk dat cliëntenraden betrokken zijn bij de hubs. Om zo te delen over wat er goed gaat en wat beter zou kunnen. En mee te denken over betere zorg in de regio. In de praktijk zien we

grote verschillen tussen regio's: sommige zijn al ver met het opzetten van een hub, andere moeten nog starten. Ook de betrokkenheid van cliëntenraden verschilt per regio. Met een aantal regio's heeft LOC goede afspraken kunnen maken over de deelname van cliëntenraden en LOC in de regionale participatiehub. In andere regio's is dat gesprek er (nog) niet. Cliëntenraden kunnen ook nadenken waar zij energie en tijd in willen steken: ligt de nadruk in de regio? Of meer lokaal? Of vooral binnen de eigen organisatie.

Zie ook het artikel op pagina 42 over zeggenschap in buurt en wijk.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

blog vlog

Allerlei mensen uit het LOC-netwerk plaatsen regelmatig hun ervaringen, kennis of vragen op het platform loc.nl. Via tekst, beeld en filmpjes. Het LOC-platform is een ontmoetingsplek om uit te wisselen over (mede) zeggenschap en Waardevolle zorg.

Kijk ook op cliëntenraad.nl/praat-mee

VOG-verklaring voor leden cliëntenraad?

“Vraagje”, schrijft de ambtelijk secretaris van een cliëntenraad op ons sociaal platform. En vervolgt: “Van alle cliëntenraadsleden wordt een VOG gevraagd bij toetreding tot een cliëntenraad. Hoe gaan anderen om met bewoners die in een cliëntenraad deelnemen, wordt voor hen ook een VOG aangevraagd? Graag hoor ik de ervaringen.” Lees alle dertien reacties, ook van een van de LOC-adviseurs op: **www.loc.nl/vog**

“Teruggaan naar de essentie van de zorg”

“Na jaren werken in de zorgsector, met name op het snijvlak van communicatie en veranderingen, besloot ik afgelopen zomer iets heel anders te doen. Het werk dat ik deed, had steeds minder te maken met het dagelijkse leven van de bewoners voor wie we het allemaal doen. Het voelde alsof ik steeds verder verwijderd raakte van de kern van de zorg.” Lees hier hoe de schrijver de essentie terug vond op een zorgboerderij:

www.loc.nl/terug-naar-essentie

Clëntenraden en vernieuwing jeugdzorg

LOC ondersteunt cliëntenraden bij hun medezeggenschapstaak. LOC, cliëntenraadsleden, ondersteuners en andere betrokkenen bij medezeggenschap plaatsen op het platform www.clientenraad.nl veel praktische informatie. Ook LOC-professionals delen er tips.

Onderdeel van de ondersteuning en tips is ook het bieden van inspiratie en hoop. Zeker in de jeugdzorg is die soms ver te zoeken. Daarom is LOC met cliëntenraadsleden en vele anderen een vernieuwingsbeweging begonnen in de jeugdzorg: Radicale vernieuwing jeugdzorg. Daar berichten we regelmatig over op clientenraad.nl. De deelnemers kwamen voor het eerst samen tijdens een informeel 'Kampvuorgesprek'. In een uitgebreide impressie van dit kampvuorgesprek, lees je onder andere over waar mensen wakker van liggen en de samen-

leving en zorg voor jeugd waar ze van dromen. Bijvoorbeeld: "Dat er gewoon mensen om je heen zijn, zoals je burens die je kunnen helpen. En dat je, als je voor hulp belt, een mens aan de telefoon krijgt en geen vinkjespersoon. Gewoon een mens die met je meedenkt en dan met jou samen gaat kijken, welke hulp is er dan nodig." Een hulpverlener vertelt: "Opgeleid in al die protocollen, stappen, richtlijnen, denk ik dan: ik ben dus eigenlijk niet zo goed opgeleid in deze kleine dingen bedenken en die sociale belangrijke structuren. Wat hebben we dan te doen?" Een bestuurder denkt dat er effectievere vormen zijn om jeugd te beschermen, "waardoor véél minder gezinnen met jeugdbeschermingsmaatregelen te maken hoeven hebben, tot misschien wel een kleine tien procent van het huidige aantal." Dat en meer lees je hier: www.loc.nl/vernieuwing-jz.

Tekst: **Douwe Dronkert**

Colofon

Hoofd/eindredacteur
Pien Heuts

Medewerkers aan dit nummer
Tiske Boonstra, Douwe Dronkert, Loes den Dulk, Mieke Hollander, Marjolein Hovius, Manon Kleijweg, Xandra van der Kruk-Ras, Willeke Krijgsheld, Marthijn Laterveer, Annemarie Timp

Foto's/illustraties
Marleen Bolland, iStock

Leden/abonneeadministratie
LOC: Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht
Tel: 030-2843200
E-mail: abonnees@loc.nl

Basisontwerp
Firm

Vormgeving
RAAK Grafisch Ontwerp, Utrecht

Druk
AltijdDrukWerk

Z&Z in gesproken vorm
abonnees@loc.nl of
030-2843200

Overname artikelen
Iedereen is van harte uitgenodigd artikelen, met bronvermelding, te gebruiken of te verspreiden.

Zorg & Zeggenschap is een kwartaaluitgave van LOC Waardevolle zorg en wordt gratis in tweevoud toegestuurd aan alle bij LOC aangesloten cliëntenraden, de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB) en EBSCO Information Services. Een (extra) abonnement is mogelijk voor 57,50 euro per jaar. Kijk ook eens op www.loc.nl/tijdschrift

loc
Waardevolle
zorg

LOC Agenda

22 en 29 april
Waardevolle zorg & financiën van de instelling: de jaarrekening
www.loc.nl/jaarrekening-2025

27 mei
Online sparsessie (mede)zeggenschap naar de buurt/wijk
www.loc.nl/mz-buurt

13 mei
Online cursus Welkom in de cliëntenraad
www.loc.nl/welkom-in-cr

Elke maand
Online Jamsessies Vrijheid, veiligheid en levensgeluk cliënten
www.loc.nl/vrijheid

Voor meer bijeenkomsten en cursusaanbod op maat: www.loc.nl/bijeenkomsten

Voordeel voor LOC-leden!

LOC ondersteunt cliëntenraden in zorg en welzijn. Ook starten en ondersteunen we vernieuwende initiatieven, zoals de beweging Radicale vernieuwing. Enkele van vele voordelen van het LOC-lidmaatschap, zijn kosteloos gebruik van:

- Cursussen en bijeenkomsten
- De Vraagbaak
- De Expertpools (Bouw en Zorggeld)
- Brochures, bewaarkaarten en uitleg-video's
- Wekelijkse digitale nieuwsbrief; elk kwartaal ons tijdschrift

Leden helpen elkaar en LOC om Waardevolle zorg in ons land mogelijk te maken.

www.loc.nl

Ja!

Mijn cliëntenraad wordt lid van LOC

We kiezen voor:

- ☐ Pakket 1 à € 1.020,- (2025)
- ☐ Pakket 2 à € 1.460,- (2025) met extra voordelen, zoals 4 uur ondersteuning op maat
- ☐ Ik wil eerst graag meer informatie

Meer over de pakketten: www.clientenraad.nl/word-nu-lid

Naam:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam instelling en/of locatie:

- ☐ Ik geef toestemming voor contact over lidmaatschapsdetails

Te versturen naar: LOC Waardevolle zorg, Hof van Transwijk 2, 3526 XB, Utrecht